

PÄIVI RIMPIOJA, KAIJA MATINHEIKKI-KOKKO, EIJA METSÄLÄ,
RAIJA SAIRANEN (TOIM.)

Kokemuksia
maahanmuuttajien
SOTE-silta
-täydennyskoulutuksesta

© Metropolia Ammattikorkeakoulu, Diakonia-ammattikorkeakoulu, Lapin ammattikorkeakoulu ja Turun ammattikorkeakoulu 2020

Toimittanut	Päivi Rimpioja, Kaija Matinheikki-Kokko, Eija Metsälä, Raija Sairanen
Sarjan ulkoasu	Tuomas Aatola ja Juhana Kokkonen
Taitto	Jade Lönnqvist
Kansi	Laura Tyräinen
Painopaikka	Trinket Oy Helsinki 2020

Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja
Mikrokirjat n:o 36
Helsinki 2020
<https://www.metropolia.fi/julkaisut>

ISBN 978-952-328-237-7 (painettu)
ISBN 978-952-328-238-4 (pdf)
ISSN 2669-8056 (painettu)
ISSN 2669-8323 (pdf)

Tämä teos on lisensoitu Creative Commons Nimeä-EiKaupallinen-JaaSamoin 4.0 Kansainvälinen -lisenssillä.

Julkaisu on tuotettu osana Metropolia Ammattikorkeakoulun toteuttamaa SOTE-silta – Korkeakoulutetun maahanmuuttajan pätevöitymispolku -hanketta (2018–2021). Hanke on saanut rahoitusta Euroopan sosiaalirahastosta (ESR).

Kokemuksia maahanmuuttajien SOTE-silta -täydennyskoulutuksesta

Sisällysluettelo

Johdanto – Ammatillaiseksi Suomessa	6	AMMATILLISTA OPPIMISTA TUKEVIA PEDAGOGISIA RATKAISUJA	77
KOULUTUSALAKOHTAISET POLUT	16	SOTE-silta -täydennyskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden ohjaus	78
Oppiminen ja sosiaalialan osaamisen näyttö kelpoisuuskokeessa	17	Korkeakoulutetun maahanmuuttajan pätevytymispolku	89
Bioanalytikkona, röntgenhoitajana, suuhygienistinä Suomeen		verkko-opiskeluna – toteutuksen suunnittelun lähtökohtia	89
— opinto- ja ohjauspolkuja	26	Kokemuksia harjoittelujen ohjaamisesta maahanmuuttajien SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa	96
Täydennyskoulutusta kuntoutusalan maahanmuuttajille	36	Simulaatio arvioinnin välineenä – simuloitu loppukoe	103
		Simulaatioiden merkitys maahanmuuttaja-sairaanhoitajien täydennyskoulutuksessa	110
AMMATTIOSAAMINEN JA SUOMEN KIELITAITO		Lopuksi – SOTE-silta -täydennyskoulutus aikalaiskuvuksena	117
AMMATILLISUUDEN VOIMAVARANA	40	Kirjoittajaluettelo	130
Osaamista turvallisen ja vaikuttavan lääkehoidon toteuttamiseen	41		
Lainsäädännön ja palvelujärjestelmän tunteminen haastaa terveydenhuollon ammattilaista	53		
Rakennustelineitä kielen oppimiseen – suomen kielen ohjaus ja opetus kliinisessä harjoittelussa	60		
Korjauspalaute auttaa kertaamaan	69		

Johdanto – Ammattilaiseksi Suomessa

PÄIVI RIMPIOJA, KAIJA MATINHEIKKI-KOKKO & RAIJA SAIRANEN

Maahanmuuttoon liittyvät kysymykset ovat usein esillä julkisessa keskustelussa ja politiikassa. Keskusteluun on noussut erityisesti maahanmuuttajien työllistyminen joko ongelmana, potentiaalisena ongelmana tai potentiaalisena ratkaisuna Suomen työvoimatarpeisiin. Työvoimatarpeen ennakoitu kasvu sosiaali- ja terveysalalla onkin nostanut tässä ajassa pinnalle keskustelun koulutus- ja työperäisestä maahanmuutosta yhtenä ratkaisuna kasvavaan työvoimapuulaan alalla. Tässä julkaisussa kuvataan täydennyskoulutusta, joka on ratkaisu ja edellytys sille, että EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta Suomeen muuttaneet sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset voivat työllistyä omaan ammattiinsa Suomessa. Täydennyskoulutuksen arkea ja sen ratkaisuja tarkastellaan kouluttajien kuvaamana. Kuvaukset

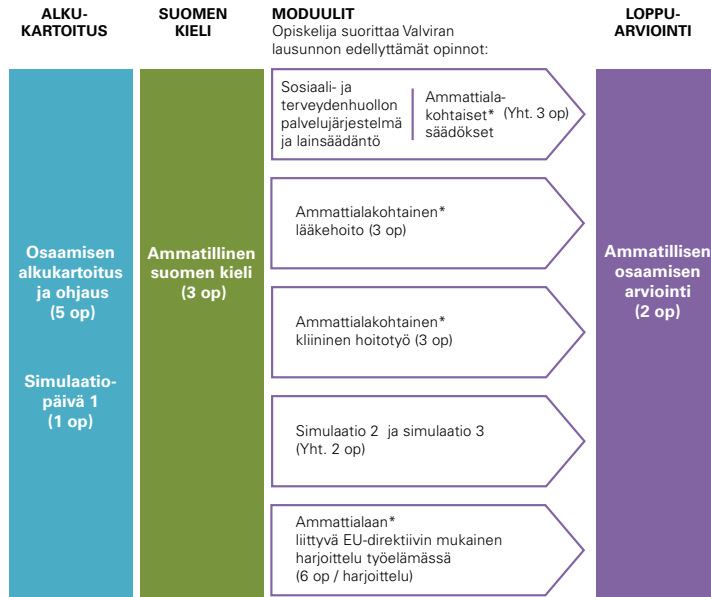
ovat ajankuvaan kiinnittyviä kertoen siitä, mikä on tässä ajassa pinnalla ja läsnä maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten täydennyskoulutuksessa ja sen arjessa.

Täydennyskoulutuksen mallintamisesta käytänteisiin

SOTE-silta -täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille -julkaisu¹ käsitteli SOTE-silta -täydennyskoulutuksen mallia ja sen kehittämistä SOTE-silta -hankkeessa (ESR 2018–2020). Täydennyskoulutuksen tavoitteena on tarjota sote-alan korkeakoulututkinnon ulkomailta suorittaneille maahanmuuttajille joustava ja kustannustehokas koulutuspolku työelämään ja omaan ammattiin. Koulutettavan opiskelupolku on yksilöllinen. Yksilöllisiä valintoja ohjaa Valviran² ammattioikeuksia koskeva päätös vaadittavista lisäopinnoista. Vaadittavat lisäopinnot koostuvat erilaisista ammattiopinnoista, joita täydennyskoulutuksessa tarjotaan moduuliperustaisesti (Kuvio 1). Koulutukseen hakeva voi joustavasti valita suoritettavaksi ne koulutusmoduulit, jotka vastaavat Valviran häneltä edellyttämää ammattiosaamisen täydentämistä. Verkkopainotteisesti toteutettu täydennyskoulutus on tarjonnut koulutettaville mahdollisuuden aloittaa ja osallistua SOTE-silta -täydennyskoulutukseen ajallisesti joustavasti.

SOTE-silta -täydennyskoulutukseen ovat osallistuneet sairaanhoitajan, kuntoutuksen (fysioterapeutti, toimintaterapeutti), röntgenhoitajan, bioanalytiikon, suuhygienistin ja kättilön tutkinnon

SOTE-silta -täydennyskoulutusmalli (enintään 40 op)

*AMMATTIALAT: sairaanhoitaja, fysioterapeutti, toimintaterapeutti, kättilö, röntgenhoitaja, bioanalyttikko, suuhygienisti, sosionomi

Kuvio 1. SOTE-silta -täydennyskoulutusmalli ja koulutuksen kulkukaavio.

suorittaneet maahanmuuttajat sekä sosionomitutkinnon suorittaneet sosiaalihuollon ammattilaiset, yhteensä yli 100 ammattilaista. Tässä julkaisussa SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa työskennelleet kouluttajat kuvaavat aluksi koulutusammattikohtaisten täydennyskoulutuksen polkujen rakentumista. Seuraavaksi kouluttajat avaavat omien kokemustensa valossa malliin kuuluvien eri koulutusmoduulien toteutusta täydennyskoulutuksessa (Kuvio 1). Kuvaukset käsittelevät kolmea täydennyskoulutuksen teemaa, joita ovat *Koulutuslakohtaiset polut*, *Ammattiosaaminen ja suomen kielitaito ammatillisuuden voimavarana* sekä *Ammatillista oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja*.

Koulutuslakohtaiset polut

Jari Helminen vie lukijan sosiaalihuollon ammattilaisten koulutuspolulle. Polulla pysähdytään tarkastelemaan ulkomailla tutkinnon suorittaneilta vaadittavaa osaamisen näyttöä sosiaalialan kelpoisuuskokeessa. Diakonia-ammattikorkeakoulussa kelpoisuuskokeeseen osallistuneiden koulutettavien näkemykset kelpoisuuskokeesta ja heidän omasta oppimisestaan välittyvät elävinä heidän lukupäiväkirjoistaan. Riitta Lumme, Saila Pakarinen ja Sanna Törnroos vievät puolestaan lukijan kolmen eri koulutusohjelman tarjoamille opinto- ja ohjauspoluille. Bioanalytiikan, radiografian ja sädehoidon sekä suun terveydenhuollon tutkinnoissa tutkintoon täydentää yksittäisiä vastaavan ammattitutkinnon ulkomailla suorittaneita ammattilaisia.

Kuvaus avaakin tutkinnon opetukseen integroituja koulutuspolkuja ja täydennysopintoja, joissa tulevat huomioiduksi kunkin maahanmuuttajataustaisen ammattilaisen aiempi ammattiosaaminen sekä yksilölliset tarpeet osaamisen vahvistamiselle.

Euroopan ja ETA-alueiden ulkopuolelta tulevien fysioterapian ja toimintaterapian ammattilaisten kansainvälisen liikkuvuuden lisääntyessä on tärkeää, että eri koulutusaloilla mahdollistetaan ulkomailla tutkinnon suorittaneille oman ammatin harjoittaminen Suomessa. Leena Piironen ja Kaija Kekäläinen kuvaavat, kuinka SOTE-silta -täydennyskoulutusta on työstetty kunkin ulkomailla tutkinnon suorittaneen fysio- ja toimintaterapeutin ammattiosaamisen täydentämistarpeiden mukaan. Luotua oppimisalustaa voidaan soveltaa ja kehittää myös kuntoutusalan muissa koulutusohjelmissa ja ammateissa, sillä väestön ikääntyessä kuntoutuksen kentällä tarvitaan tulevaisuudessa lisää alan ammattilaisia.

Ammattiosaaminen ja suomen kielitaito ammattillisuuden voimavarana

Sosiaali- ja terveysalalla ammattiosaaminen ja ammatissa vaadittava kielitaito kietoutuvat toisiinsa. Ammatillinen osaaminen käsittää sekä ammatin vaatiman sisällöllisen osaamisen että sosiaali- ja terveysalan työssä vaadittavan kielitaidon. Työssä vaadittava kielitaito on olennainen osa alalla vaadittavaa ammattitaitoa. Täydennyskoulutuksessa tarjottavaa suomen kielen opetusta onkin kehitetty

työelämäosaamisen tarpeista käsin. Näin ammattiosaaminen ja suomen kielitaito toimivat toisiaan täydentävänä ammatillisuuden voimavarana, mikä on julkaisun toinen teema. Teeman alla avataan sitä, miten ammattiosaaminen ja kielen oppiminen toteutuvat toisiaan täydentävästi SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa.

Asiakas- ja potilasturvallisuus, taito huolehtia siitä kaikissa olosuhteissa, on olennainen lähtökohta Valviran vaatimissa lisäopinnoissa. Niinpä esimerkiksi EU- tai ETA-alueen ulkopuolella kouluttautuneilta sairaanhoitajilta vaaditaan poikkeuksetta täydennyskoulutusta esimerkiksi lääkehoidon turvalliseen toteuttamiseen. Monissa SOTE-silta -täydennyskoulutuksen moduuleissa huomioidaan mahdollisuus monipuoliseen lääkehoidon oppimiseen. Päivi Erkko, Sirpa Rajala ja Mervi Takaeilola avaavat julkaisussa lääkehoitomodulin sisältöä ja toteutustapoja sekä täydennyskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden oppimiskokemuksia. Nämä ammattialakohtaiset kliinisen hoitotyön ja lääkehoidon opinnot ovat potilasturvallisuuden näkökulmasta keskeisiä osaamista varmentavia lisäopintoja sekä teoreettisen tiedon että käden taitojen osalta.

Yleisesti ulkomailla koulutuksen saaneilta sosiaali- ja terveysalan ammattilaisilta vaaditaan toimintaympäristöön perehdyttävät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ja lainsäädännön opinnot siinä maassa, jossa toimitaan. Sirpa Kaukiainen ja Päivi Lehtinen käsittelevätkin suomalaisen terveydenhuollon palvelujärjestelmän tarjoamia oppimishaasteita niin säädösperusteisen kielen kuin vieraassa toimintaympäristössä vaadittavan palveluosaamisen näkökulmasta.

Sirpa Rajala kuvaa täydennyskoulutuksen ”rakennustelineitä” ja oppimisympäristöjä, jotka tukevat koulutukseen ja työharjoitteluun osallistuvien kielen oppimista. Harjoittelun aikainen kielenoppimisen tuen malli on tarkoitettu kaikille SOTE-silta -hankkeen terveysalan ammattilaisille. *Scaffolding*-termi avautuu elävästi kuvauksessa, joka kohdentuu sairaanhoitajien suomen kielen ohjaukseen ja opetukseen kliinisessä harjoittelussa. Päivi Lehtisen kielen oppimista koskeva pedagoginen viesti puolestaan muistuttaa, että opiskelija oppii kielivirheistään kun ne tunnustetaan ja hän saa korjaavaa palautetta.

Ammatillista oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja

Maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten ammattipätevyyteen johtavassa täydennyskoulutuksessa opettajien tulee arvioida koulutettavien yksilöllisiä koulutustarpeita, optimoida koulutusmoduulien sisällöt ja toteutusmuodot, vahvistaa koulutettavien työelämäosaamista sekä rakentaa koulutus- ja työelämäverkostoa tukemaan ulkomailla tutkinnon suorittaneiden pääsyä oman alansa työmarkkinoille. Täydennyskoulutus haastaakin opettajat kehittämään monimuotoisia oppijälhtöisiä pedagogisia ratkaisuja. Julkaisun kolmannessa teemassa kouluttajat käsittelevät omien kokemustensa valossa koulutettavien ammatillista oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja.

Koulutettavien osaamisen alkuarviointia pidetään täydennyskoulutuksen onnistumisen kannalta ensiarvoisen tärkeänä.³ SOTE-silta -täydennyskoulutus alkaakin osaamisen alkukartoituksella, minkä jälkeen opintoja tuetaan jatkuvan ohjauksen keinoin. Aino Ezeonodo kuvaavaa osaamisen alkukartoitusta ja sitä, kuinka vuorovaikutteisessa ohjauksessa koulutettavalle rakentuu henkilökohtainen opintosuunnitelma. Se auttaa tunnistamaan ne ratkaisut, jotka tehokkaimmin edistävät kunkin koulutettavan ammattipätevyyden hankkimista Suomessa.

Stina Hyrkäs, Sirpa Kaukiainen ja Anniina Tohmola kuvaavat kokemuksia täydennyskoulutuksen verkko-opetuksen suunnittelusta ja toteutuksesta. Pedagogisena ratkaisuna verkko-opetus on aikaan ja paikkaan sitoutumaton, mikä tuo yksilöllistä joustavuutta opintojen suorittamiseen. Verkko-opetus myös edistää täydennyskoulutuksen tasa-arvoista saavutettavuutta. Koulutettavien erilaiset opiskelutaidot puolestaan haastavat kehittämään verkkopedagogisia ratkaisuja, jotka tukevat kunkin koulutettavan omaa aktiivisuutta.

Täydennyskoulutuksessa ammattialaan liittyvä EU-direktiivin mukainen harjoittelu tehdään Valviran lausunnon mukaisissa, kunkin koulutusala edustavissa työpaikoissa. Harjoittelua on yleensä 4–10 viikkoa riippuen henkilön tutkintoon kuuluvien klinisten harjoittelujen määrästä ja valmistumisen jälkeisestä työkokemuksesta ulkomailla. Suomessa sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset työskentelevät hyvin itsenäisesti, mikä haastaa monen maahanmuuttajataustaisen ammattilaisen oppimaan uusia työkäytäntöjä. Päätöksenteko ja vastuu potilasturvallisuudesta kuuluvat työnkuvaan, ja ne

sisältyvät klinisiin harjoitteluun. Täydennyskoulutuksen päätteeksi tehdään ammatillisen osaamisen loppuarviointi joko harjoittelussa tai lähiopetuksessa riippuen koulutettavan tilanteesta. Eija Kattainen ja Minna Partanen-Rytilahti kuvaavat kokemuksiaan SOTE-silta -täydennyskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden harjoittelujen järjestämisestä ja harjoittelujen ohjaamisesta. Kuvaus kohdentuu maahanmuuttajataustaisten sairaanhoitajien harjoitteluun, jonka tavoitteena on perehdyttää koulutettavat suomalaiseen terveydenhuoltoon, antaa valmiuksia toimia sairaanhoitajana ja kehittää suomen kielen taitoa potilastyössä. Kouluttajat tarjoavat yksityiskohtaisia suosituksia harjoittelujen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin jatkossa.

Opetuksen *simulaatiossa* on kysymys autenttisen oppimistilanteen jäljittämisestä mahdollisimman tarkasti. Täydennyskoulutuksessa osaamisen näytöt toteutetaan pääosin simulaatioina, jotka käynnistyvät alkukartoituksen simulaatiopäivällä. Simulaatioiden avulla varmennetaan osaamista myös ennen harjoitteluissa tehtävää potilastyötä. Mervi Takaeilola käsittelee simulaation käyttöä oppimisen ja arvioinnin menetelmänä täydennyskoulutuksessa sekä kuvaa lähemmin sairaanhoitajille järjestettyä simuloitua loppukoetta, sen tavoitteita ja itse oppimisprosessia. Eija Kattainen, Minna Partanen-Rytilahti ja Aino Ezeonodo syventävät kuvaa simulaatiopäivien toteutuksesta SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa ja simulaatio-oppimisen merkityksestä niin koulutettavien kuin kouluttajien näkökulmasta.

Tässä julkaisussa kouluttajien omaa työtä koskeva refleksiivinen havainnointi nostaa esiin sen, mikä on pinnalla ja merkityksellistä juuri nyt maahanmuuttajataustaisten täydennyskoulutuksessa ja sen arjessa. Kirjoitukset tuovat esiin kouluttajien pedagogisia ja siällöllisiä ratkaisuja sekä heidän kokemuksiaan ratkaisujen toimivuudesta oppimisympäristöissä. Julkaisu tarjoaa lukijalle mahdollisuuden viipyä hetken täydennyskoulutuksen kokemusten äärellä.

Lähteet:

- 1 *SOTE-silta -täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille*. 2020. Päivi Rimpioja, Kaija Matinheikki-Kokko, Eija Metsälä, Raija Sairanen (toim). Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisu. Mikrokirjat 35.
- 2 VALVIRA, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto. *EU/ETA-valtioiden ulkopuolella koulutetut*. Luettu 6.10.20. https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/hakemusohjeet/eu_eta_valtioiden_ulkopuolella_koulutetut
- 3 Sattler, P., Peters, J., Bourgeault, I. L., Esses, V., Neiterman, E., Dever, E., Gropper, R., Nielsen, C. & Kelland, J. (2015). *Multiple Case Study Evaluation of Postsecondary Bridging Programs for Internationally Educated Health Professionals*. The Higher Education Quality Council of Ontario: Toronto. Luettu 7.10.2020. http://www.heqco.ca/SiteCollectionDocuments/IEHPs_ENG.pdf

Koulutusalaakohtaiset polut

Oppiminen ja sosiaalialan osaamisen näyttö kelpoisuuskokeessa

JARI HELMINEN

Kun ulkomailla koulutuksen suorittanut henkilö hakee oikeutta toimia sosiaalihuollon laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa, hänelle voidaan määrätä korvaavana toimenpiteenä kelpoisuuskoe tai sopeutumisaika. Tässä kuvataan kelpoisuuskokeen järjestelyjä ja näkemyksiä kokeesta.

Osaamista korvaavat toimenpiteet, kelpoisuuskoe tai sopeutumisaika

Ulkomailla sosiaalialalle soveltuvan koulutuksen suorittanut henkilö voi hakea säädettyjen ehtojen täytyessä sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviralta oikeutta toimia sosiaalihuollon laillistettuna ammattihenkilönä Suomessa.^{2,4,6,10} Hakumenettely kuvataan

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen mallia käsittelevän julkaisun⁸ luvussa ”Ulkomailla suoritetulla koulutuksella sosiaalihuollon laillistetuksi ammattihenkilöksi”.

Jos hakumenettelyssä todetaan, että henkilön ulkomailla suorittama koulutus ja muu osaaminen, kuten työkokemus, eivät riitä esimerkiksi sosionomin, geronomin tai kuntoutuksen ohjaajan ammattinimikkeen käyttöön ja ammatissa toimimiseen, voidaan henkilölle esittää korvaavina toimenpiteinä kelpoisuuskokeen tai sopeutumisaikojen suorittamista. Kelpoisuuskokeella tai sopeutumisaikojen suorittamisella tarkoitetaan hakijan suorittaman koulutuksen ja Suomessa edellä mainittuihin ammatteihin pätevöittävien koulutusten välillä olevia olennaisia eroja ja annetaan näyttö osaamisesta.^{2,4,10}

Kelpoisuuskokeen suorittaminen ammattikorkeakoulussa

Kun henkilö hakee esimerkiksi oikeutta työskennellä sosionomina Suomessa, ammattikorkeakoulun lausunnossa ja hakijalle annettavassa päätöksessä kuvataan kelpoisuuskokeen aihealue tai aihealueet. Valvira määrää kelpoisuuskokeen järjestäjän ja kokeen pääasiallisen sisällön. Hakija sopii kelpoisuuskokeen suoritusajasta ja -paikasta Valviran esittämän ammattikorkeakoulun kanssa. Kelpoisuuskokeen aihealueita voivat olla esimerkiksi 1) suomalainen sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmä, lainsäädäntö, sosiaaliturva

ja -palvelut, 2) sosiaalihuollon asiakastyö (asiakastyön käytännöt, menetelmät ja kehittäminen) ja/tai 3) sosiaalihuollon asiakastyön osa-alue, kuten lastensuojelutyö.^{2,4}

Diakonia-ammattikorkeakoulu ja Metropolia Ammattikorkeakoulu ovat Valviran lausuntopyyntöön perustuen käsitelleet vuoden 2017 alusta toukokuun 2020 loppuun mennessä 32 henkilön hakemukset. Ne ovat esittäneet 29 hakemuksen perusteella ehdollista tunnustamispäätöstä, jolloin olennaiset erot tulee korvata joko kelpoisuuskokeella tai sopeutumisaikojen suorittamisella. Ammattikorkeakoulut ovat järjestäneet kahdelletoista hakijalle kelpoisuuskokeen.²

Kelpoisuuskokeessa ovat olleet tavallisesti sisältöalueena Suomen sosiaali- ja terveysjärjestelmä, sosiaalilainsäädäntö ja -palvelut. Kokeeseen kuuluu sosiaalialan ammattikirjoja ja tutkimuksia (1–5 teosta) sekä keskeinen sosiaalilainsäädäntö (5–10 lakia). Kelpoisuuskokeen aineiston laajuuteen vaikuttaa henkilön aikaisemmin hankkima osaaminen.²

Diakonia-ammattikorkeakoulun järjestämässä kelpoisuuskokeessa on ollut kolme osaa: lukupäiväkirja, kirjallinen koe (kesto noin 2 tuntia) ja suullinen näyttö. Lukupäiväkirja on avannut näkyvän kelpoisuuskokeen tekijän ammatilliseen ajatteluun. Kirjallisessa kokeessa on ollut kysymyksiä, jotka ovat mahdollistaneet kokeen aineiston tiedollisen osaamisen arvioinnin, ja asiakaskuvauksiin perustuvia tehtäviä, jotka ovat mahdollistaneet aineiston soveltavan käytön arvioinnin. Lisäksi on voitu käyttää suullista näyttöä tilanteissa, jolloin lukupäiväkirjan ja kirjallisen kokeen perusteella on herännyt

kysymys siitä, kykenikö kelpoisuuskokeen tekijä osoittamaan osaamisensa vai jäikö osaamisen näyttö niukaksi johtuen suomen kielen kirjallisesta taidosta.²

Kelpoisuuskokeen suorittaneiden näkemyksiä kokeesta ja oppimisesta

Tässä artikkelissa kuvaan kelpoisuuskokeen Diakonia-ammattikorkeakoulussa suorittaneiden näkemyksiä kelpoisuuskokeesta ja oppimisestaan. Kuvaus perustuu kymmenen sosionomin ammattinimikettä ja ammatin harjoittamisoikeutta hakeneen henkilön lukupäiväkirjoihin.

Kelpoisuuskokeen suorittajat kuvasivat lukupäiväkirjoissaan niiden laadintaprosessia. Kelpoisuuskokeen materiaaleihin perehtyminen helpottui teos teokselta, kun ammatillinen käsitteistö ja asioiden ilmaisutapa tulivat lukupäivänkirjan laatijalle tutuiksi. Vaikka kelpoisuuskokeen materiaaleihin perehtyminen koettiin mielekkääksi, saattoi lukupäiväkirjan laatiminen osoittautua vaikeaksi: ”Kun luin kirjan, sain todella paljon hyviä ajatuksia. Mutta kun olin valmis kirjoittamaan ne paperille, olivat kaikki ajatukset kadonneet. Minulla on vaikeuksia ilmaista omia ajatuksia, kirjoittaa ja analysoida itseä.” Ammatillisen itsereflektion harjoittaminen, ammatillisten näkemysten kuvaaminen suomen kielellä ja riittävän ajan varaaminen lukupäiväkirjan laadintaan perhe- ja työelämän rinnalla olivat lukupäiväkirjan laatimisessa kohdattuja haasteita.

Lukupäiväkirjan tekijät kertoivat myös oppimisestaan luonnehtien sitä esimerkiksi seuraavasti ”virkistävää ja opettava ja oman osaamisen kehittämiseen innostava kokemus”. Myös aikaisemman hankitun ja uuden osaamisen yhdistäminen kannusti lukupäiväkirjojen tekijöitä: ”Hienoa oli myös todeta, että kaikki lukemani ei ollut ihan vierasta”. Kokemukset sosiaalialan tehtävistä kahdesta eri maasta koettiin rikkautena: ”Olen ylpeä, että olen kotoisin muualta kuin Suomesta. Saan helposti vertailtua erilaisia systeemejä ja tiedän, että aina ei ole vain se yksi vaihtoehto eri ongelmiin”.

Kelpoisuuskokeen aineistoihin perehtyminen lisäsi ja uudisti lukupäiväkirjan tehneiden ammatillista tietoperustaa, mikä vaikutti myös ammatilliseen varmuuteen: ”Opinnot nostivat oleellisesti minun ammattiympyräni nykyisessä ja tulevassa työssäni”. Lisäksi ammattialaan sitoutuminen vahvistui: ”Kelpoisuuskokeen kirjallisuuden lukeminen vahvisti, että sosiaaliala on edelleen minunalani”.

Kelpoisuuskokeessa mahdollistuu asiakastyön osaamisen jäsentäminen

Ammattikorkeakoulut ovat laatineet kuvauksen sosionomitutkinnon osaamisalueista. Osaamisalueet ovat

1. sosiaalialan eettinen osaaminen,
2. asiakastyön osaaminen,
3. sosiaalialan palvelujärjestelmäosaaminen,

4. kriittinen ja osallistava yhteiskuntaosaaminen,
5. tutkimuksellinen kehittämis- ja innovaatio-osaaminen sekä
6. työyhteisö-, johtamis- ja yrittäjyysosaaminen.

Osaamisalueet muodostavat toisiaan täydentävän kokonaisuuden.^{1,3,79} Kelpoisuuskokeen tekijät kommentoivat lukupäiväkirjoissaan erityisesti sosiaalialan asiakastyön näkökulmasta keskeisiä osaamisalueita. He kirjoittivat lukupäiväkirjoissaan sosiaalialan ammattietikasta, asiakastyön toteutuskäytännöistä ja palvelujärjestelmän toimivuudesta.

Lukupäiväkirjojen mukaan sosiaalialalla työskennellään lähellä asiakasta ja hänen kanssaan. Asiakas on työn keskiössä. Sosiaalialan arvoja ja eettisiä lähtökohtia käsiteltiin lukupäiväkirjoissa laajasti. Lukupäiväkirjan tekijä toteaa tekstissään, että ”tärkeintä on arvojen tiedostaminen ja eettinen pohdinta”. Arvojen ja eettisten lähtökohtien pohdinnassa keskityttiin tavallisesti asiakkaiden arvostuksen ja kunnioituksen, asiakkaiden hyvän ja yhdenvertaisen kohtelun, asiakkaan edun ja oikeuksien, asiakkaan itsemääräämisoikeuden toteutumisen sekä ammatillisen vastuun jäsentämiseen. Tarkastelu kohdentui myös asiakkaan osallistumisen jäsentämiseen yhteiskunnassa ja yhteisöissä.

Myös asiakkaan ja työntekijän työskentelysuhteen käsittelyllä oli suuri rooli lukupäiväkirjoissa. Lukupäiväkirjoissa painotettiin, että ammattilaisten tulee luopua ajattelu- ja työskentelytavasta ”kyllä minä tiedän, mikä asiakkaalle on parhaaksi”. Luottamus, arvostus ja kunnioitus, läsnäolo, rehti vuorovaikutus, kuulluksi tuleminen,

empatia ja aito välittäminen sekä ongelmien ratkaiseminen yhdessä ja kokemusten muuntaminen voimavaroiksi olivat olennaisimmat asiakkaan ja työntekijän suhteen tarkastelukohteet.

Lukupäiväkirjoissa korostettiin asiakas- tai ihmislähtöisyyden merkitystä: ”enemmän ihmislähtöisyyttä, systeemistä ulos pyrkimistä ja asiakkaan lähellä kulkemista”. Lukupäiväkirjoissa todettiin, että ”ihmisten auttaminen on kehittynyt monimutkaiseksi”, mutta ”mitä enemmän yhteistyötä tehdään, sitä paremmin asiakassuunnitelma vastaa todellisia tarpeita”. Palvelujärjestelmä oli lukupäiväkirjojen mukaan monimutkainen, vaikkakin myönteisesti suhtauduttiin julkisen, yksityisen ja kolmannen sektorin tahojen yhteistyöhön. Lukupäiväkirjojen mukaan asiakkaiden auttaminen edellyttää verkostoitumista ja monialaista yhteistyötä sekä palveluohjausta.

Kelpoisuuskoee lisää sosiaalialan osaamista

Lukupäiväkirjojen analysointi vahvasti aikaisemman kartoituksen tulosta. Kelpoisuuskokeen tehneet ovat olleet tyytyväisiä kelpoisuuskokeen järjestelyihin ja sisältöihin. He ovat kokeneet osaamisensa kehittyneen.²

Sosiaalialan ammatteja yhdistävät samat keskeiset osatekijät riippumatta alan asiakastyön kentästä. Keskeisiä osatekijöitä ovat työn yhteiskunnallinen tehtävä, ammatin arvot ja eettiset lähtökohdat sekä asiakastyötä suuntaavat lähestymistavat ja menetelmät.⁵

Kelpoisuuskoee näyttää tukeneen sosiaalialan keskeisen osaamispe-
rustan rakentamista ja sen vahvistamista. Näin ollen kelpoisuusko-
keen järjestämistä voidaan jatkaa nyt toteutetulla tavalla.

Lähteet:

- 1 Arene, Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. 2017. Sosionomi tuottaa hyvinvointia läpi elämänkaaren. Ammattikorkeakoulutus sosiaalialan muutoksen edistäjänä. Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n työryhmän selvitys sosiaalialan tilanteesta ja kehityksestä 2017. Helsinki: Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry. Luettu 1.10.2020. <http://www.aren.fi/julkaisut/raportit/sosionomiselvitys/>
- 2 Helminen, J. 2019. *Sosionomin ammattiin ulkomailla suoritetulla koulutuksella – Ammattipätevyyden arviointi ja ammatinharjoittamisoikeuden hakeminen Suomessa*. (Diak Puheenvuoro 27). Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Luettu 1.10.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-346-9>

- 3 Helminen, J. Juujärvi, S., Koivisto, M., Rinne, P. & Rusi, M. 2020. *Sosionomin (AMK) osaamisen arviointi asiakasturvallisuuden näkökulmasta*. Helsinki: Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto ja Diakonia-ammattikorkeakoulu. Luettu 1.10.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-351-3>
- 4 Hyttinen, S. 2017. Ammattioikeudet myöntäminen ulkomailla suoritetun tutkinnon perusteella. Helsinki: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira. (Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran lakimies Sanna Hyttisen julkaisematon PowerPoint-esitys).
- 5 Kananoja, A., Lähteinen, M. & Marjamäki, P. (toim.) 2017. *Sosiaalityön käsikirja*. Helsinki: Tietosanoma Oy.
- 6 L 817/2015. Laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä. Luettu 1.10.2020 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20150817>
- 7 Näkki, P. 2016. Sosionomin uudistuneet kompetenssit ja uudistuvan työelämän kehittämisvalmiudet. Teoksessa R. Gothóni, A. L. Karjalainen, P. Koistinen & M. Kolkka (toim.). *Osallistavaa oppimista ja kehittämistä*. 69–78. (Diak Opetus 3.) Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Luettu 1.10.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-280-6>
- 8 Rimpioja, P., Matinheikki-Kokko, K., Metsälä, E. & Sairanen, R. (tulossa) 2020. *SOTE-silta -täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille*. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Mikrokirjat 35.
- 9 Sosiaalialan ammattikorkeakouluverkosto. 2016 (29.4.2016). Sosiaalialan ammattikorkeakoulutuksen kompetenssit. Hyväksytty sosiaalialan AMK-verkoston verkostokokouksessa Kuopiossa 29.4.2016. Luettu 1.10.2020. <https://www.diak.fi/opiskelu/opiskelijan-polku/opintojen-suorittaminen/arviointi/osaamisvaatimukset-sosionomi/>
- 10 Valvira. Ulkomailla tutkinnon suorittaneet. Luettu 1.10.2020. <https://www.valvira.fi/sosiaalihuolto/sosiaalihuollon-ammattioikeudet/ulkomailla-tutkinnon-suorittaneet>

Bioanalytikon, röntgenhoitajana, suuhygienistinä Suomeen – opinto- ja ohjauspolkuja

RIITTA LUMME, SAILA PAKARINEN & SANNA TÖRNROOS

Bioanalytikoista, röntgenhoitajista ja suuhygienisteistä on Suomessa pulaa, joten sen vuoksi Suomessa asuvat alan koulutuksen ulkomailla suorittaneet on tärkeä saada työmarkkinoille. Näissä ammateissa EU- ja ETA-alueelta tulevien kohdalla noudatetaan yleistä tunnustamisjärjestelmää. Bioanalytikon, röntgenhoitajan ja suuhygienistin EU- tai ETA-alueiden ulkopuolella suoritetuissa tutkinnoissa on eroja suomalaisiin vastaaviin tutkintoihin verrattuna. Käytännössä heiltä vaaditaan lähes aina opintojen täydentämistä. Tästä syystä

jokaisen laillistamista hakevan henkilön aikaisempaa koulutusta verrataan suomalaiseen vastaavaan koulutukseen ja arvioidaan, onko kyseessä olennainen ero koulutusten välillä. Mikäli kyseessä ei ole sama ammatti, ei koulutusta voi täydentää, vaan on hakeuduttava tutkinto-opiskelijaksi. Laillistusta hakevan henkilön kohdalla arvioidaan myös sitä, korvaako hakijan työkokemus koulutusten välisiä eroja ja minkälaisia lisäopintoja hakijan tulisi suorittaa.

Kolme opintopolkua tutkinnon täydentämiseen

Ulkomailla tutkinnon suorittaneille bioanalytikoille, röntgenhoitajille ja suuhygienisteille on laadittu lisäopintoja varten opintopolut, joiden suunnittelussa on otettu huomioon, että sosiaali- ja terveysalalla tulevaisuuden osaajilta vaaditaan oman ammatillisen osaamisen lisäksi monipuolisia taitoja, kuten vuorovaikutus- sekä yhteistyötaitoja, kriittistä ajattelua ja luovuutta sekä tunnetaitoja.^{1,2} Näiden taitojen kehittymiseen tarvitaan opiskelua, joka toteutuu opiskeluyhteisössä ja oppimisympäristöissä sekä työelämän aidoissa toimintaympäristöissä. Tämä voi tapahtua monipuolisesti myös digitaalisissa oppimisympäristöissä, sillä verkkopainotteinen opettaminen ja opiskelu on lisääntynyt, laadullisesti parantunut ja vakiintunut opiskelumuoto.³

Bioanalytiikan, radiografian ja sädehoidon sekä suun terveydenhuollon tutkinnoissa opiskelijamäärät ovat pienemmät kuin esimerkiksi sairaanhoidon tutkinnossa. Tämän vuoksi näissä tutkinnoissa täydennyskoulutuspolun suunnittelu ja toteuttaminen on

lähtökohtaisesti integroitu olemassa olevaan tutkinnon opetukseen mahdollisimman paljon, huomioiden kuitenkin täydennyskoulutuspolkulaisen yksilöllinen aiempi osaaminen ja tarpeet osaamisen vahvistamiselle. EU- ja ETA-maan ulkopuolelta tulevat alalla jo omis- sa lähtömaissaan toimivat ammattilaiset nähdään voimavarana ja tutkinnon muuta opetusta ja vuorovaikutusta rikastavina kokemus- asiantuntijoina, joilla on paljon aiempaa osaamista ja ammatillista kokemusta.

Yhteistä ulkomailla tutkinnon suorittaneille suunnatuissa opin- topoluissa on se, että jokaisen osaaminen kartoitetaan ja opintopol- ku räätälöidään yksilöllisesti. Opintojen eteneminen suunnitellaan verkko-oppimisympäristöön niin, että opintoja voi tehdä osin ajasta ja paikasta riippumatta. Täydennyskoulutuspolussa on tarkoitus tun- nistaa hakijan vahvuudet ja vahvistaa työelämässä potilasturvallisen ja vaikuttavan työskentelyn takaamiseksi vaadittavaa osaamista. Ammattialakohtainen osaaminen arvioidaan näytöillä ja aiemman

”Yhteistä ulkomailla tutkinnon suorittaneille suunnatuissa opintopoluissa on se, että jokai- sen osaaminen kartoitetaan ja opintopolku räätälöidään yksilöllisesti.”

osaamisen tunnistamisella ja tunnustamisella. Täydennyskoulutuk- sessa yhteistä ovat myös suomen kielen opinnot, joita kaikissa opin- topoluissa on vähintään 3 opintopistettä, ja sen lisäksi suomen kie- len opintoja on integroitu ammatillisiin sisältöihin. Bioanalyytikoiden, röntgenhoitajien ja suuhygienistien opintopolkuun sisältyy sosiaali- ja terveysalan toimintaa ohjaavaa lainsäädäntöä sekä alakohtaista keskeistä lainsäädäntöä.

Suomessa bioanalyttikko kohtaa potilaita

Bioanalyttikon ammatissa on kansainvälisesti erilaisia painotuk- sia. Pelkästään englanninkielisiä ammattinimikkeitä on kymmeniä erilaisia (esim. Biomedical Laboratory Scientist/Technologist, Cli- nical Laboratory Scientist, Medical Laboratory Scientist). Olennai- sin ero suomalaisen ja ulkomailla suoritetun tutkinnon välillä on se, että ulkomailla tutkinnon suorittaneilta puuttuvat preanalytiikan ja näytteenottotoiminnan sekä potilastutkimusten (kliinisen fysiologi- an, neurofysiologian ja isotooppilääketieteen tutkimukset) opinnot. Näytteenottotehtävistä ja potilastutkimusten tekemisestä huolehti- vat ulkomailla useimmiten muut hoitoalan työntekijät, esimerkiksi sairaanhoitajat.

Ulkomailla tutkinnon suorittaneen bioanalyttikon opintopolkuun sisältyvät 10 opintopisteen preanalytiikan ja näytteenottotoiminnan sekä 10 opintopisteen potilastutkimusten opinnot. Niihin molem- piin kuuluu sekä teoreettista että käytännön opiskelua. Henkilöstä

riippuen aiempi työelämässä hankittu osaaminen osoitetaan näytöllä. Tarvittaessa opintoihin sisällytetään myös työelämäharjoittelua. Sosiaali- ja terveysalan lainsäädäntöopin lisäksi ulkomailla tutkinnon suorittaneilta vaaditaan terveydenhuollon laboratoriotoimintaa ohjaaviin säädöksiin perehtymistä. Osa standardeista (esim. ISO15189) ja säädöksistä on kansainvälisiä ja osa kansallisia.

Röntgenhoitajan rooliin kuuluu säteilyturvallisuuden varmistaminen

Röntgenhoitajien koulutusta järjestetään maailmalla joko erillisinä lääketieteellisen kuvantamisen tai sädehoidon koulutusohjelmina tai tutkintoina, joista valmistunut röntgenhoitaja on pätevä työskentelemään molemmilla aloilla yhtäläisesti. Röntgenhoitajakoulutus ei ole yhtenäistä edes Euroopan sisällä.⁴ European Federation of Radiographer Societies (EFRS) pyrkii yhdentämään eurooppalaista röntgenhoitajakoulutusta laatimillaan benchmarking-dokumenteilla EQF-tasolle 6 (*bachelor*) ja 7 (*master*).^{5,6}

Suomalaisilla röntgenhoitajilla on pätevyys sekä kuvantamiseen että sädehoidon alalle. Kun muualta valmistunut röntgenhoitaja haluaa suomalaisen röntgenhoitajan pätevyuden, on alkukartoituksen tekeminen olennaisen tärkeää. Onko hakijalla pätevyyttä eri kuvantamismenetelmiin, sädehoitoon, isotooppitutkimuksiin ja hoitoihin ja hallitseeko hän suomalaiselta röntgenhoitajalta vaadittavat perushoitotyön taidot? Voi olla niin, että hakijalla on enemmän osaamista

ja opintoja kuin suomalaisella röntgenhoitajalla joltain osa-alueelta, mutta puutteita jollain toisella osa-alueella. Kuvantamisessa tai sädehoidossa käytettävät laitteet voivat olla myös erilaisia. Siinä missä meillä ei esimerkiksi filmikuvantamista ole opetettu vuosikymmenen, voi se olla jossain päin maailmaa yhä käytössä olevaa tekniikkaa.

Röntgenhoitajan täydennyskoulutusopinnoissa kaikilta vaaditaan suomalaiseen terveydenhuoltoon liittyvän lainsäädännön osaamista ja erityisesti röntgenhoitajan työtä vahvasti ohjaavan säteilylainsäädännön tuntemista. Säteilylaissa⁷ on määritelty, että säteilytoiminnassa työskentelevillä henkilöillä tulee olla tehtäviinsä vaadittava osaaminen säteilysuojelusta. Yksilöllisesti tarkastellaan osaaminen eri kuvantamismenetelmistä ja sädehoidosta. Täydennyskoulutuksessa oleva röntgenhoitaja vahvistaa osaamistaan integroidusti röntgenhoitajatutkinnon opiskelijoiden kanssa.

Suuhygienisti on terveyden edistämisen ammattilainen

Ulkomailla valmistuneiden suuhygienistien ammattikuva ja osaaminen ovat erilaiset verrattuna Suomessa valmistuviin suuhygienisteihin. Suomessa suuhygienistin työssä korostuvat terveyden edistämisen näkökulmat. Euroopan tasolla suuhygienistien koulutusta on pyritty yhdenmukaistamaan ammattiprofiililyöllä. Eurooppalaiset suuhygienistinjärjestöt ovat yhdessä määritelleet suuhygienistin

ammattikompetenssit, joita suuhygienistejä kouluttavat oppilaitokset voivat hyödyntää esimerkiksi opetussuunnitelman päivittämisessä.⁹ Tämä koulutusta yhdenmukaistava työ on kuitenkin vasta alussa, joten koulutuksessa on vielä paljon eroja myös Euroopan maiden välillä. Erityisesti erot liittyvät siihen, kuinka itsenäisesti suuhygienisti saa harjoittaa ammattiaan. Käytännön eroja ovat esimerkiksi kivunlievityksen taitoihin liittyvät erot sekä ammatillisiin oikeuksiin huomioida kivunlievitys osana hoitoa, oikeuksiin määrätä ja käyttää tiettyjä lääkevalmisteita, kuten fluorivalmisteita, sekä erot potilasohjauksen asiakaslähtöisyydessä ja mahdollisesti erilaiset oman kulttuurin ohjaamat käsitykset, uskomukset ja arvot potilasohjauksessa.

Täydennyskoulutusopintoihin osallistuvat suuhygienistit työskentelevät esimerkiksi Metropolian HyMy-kylän oppimisympäristössä Suunhoidon opetuslinikalla tutkinto-opiskelijoiden kanssa aidos- ja opetusasiakastoiminnassa. He voivat toimia tutkinto-opiskelijoille mentorin⁹ roolissa, ja samalla varmistetaan heidän osaamisensa esimerkiksi suun terveydenhoidon kivunlievityksestä sekä suun alueen intraoraalisessa röntgenkuvantamisessa. Yksilöllisesti jokaiselle opiskelijalle erikseen määritellyt täydennettävät osaamisvaatimukset varmistetaan opettajien pitämien osaamisen näyttötilanteiden avulla. Näitä voivat olla esimerkiksi ultraäänilaitteen turvallinen käyttö hammaskiven poistossa (mikäli hän ei ole aiemmin käyttänyt ultraäänilaitteita) sekä kivunlievitykseen liittyvät tehtävät suun hoitotyössä eli pintapuuduteaineiden käyttö sekä infiltrointiopuuduttaminen.

Tutkinnon täydentäjä tarvitsee systemaattista tukea ja ohjausta

Täydennyskoulutuspolut on rakennettu niin, että ulkomailla tutkinnon suorittanut voi täydentää opintojaan ja osaamistaan verkko-oppimisympäristössä. Opinnot ovat suomenkielisiä, jotta myös kielitaito kehittyä ammatillisten sisältöjen ohella. Oman ammattisanaston osaaminen ja asiakastilanteissa vaadittavan kielitaidon hallinta on edellytys työllistymiselle Suomessa. Sosiaaliset ja vuorovaikutukseen liittyvät tekijät, kuten ohjaus ja tuki, edistävät laadukasta oppimista.¹⁰ Ulkomailla tutkinnon suorittaneiden kulttuurinen tausta on erilainen, heidän elämäntilanteensa ja haasteet suomenkielisen tekstin ymmärtämisessä voivat olla opiskelijalle kuormitusta lisääviä tekijöitä, minkä vuoksi he tarvitsevat opinnoissaan säännöllistä tukea ja ohjausta.

EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tulevien koulutukseen on kaivattu yhtenäisiä käytäntöjä. Nykyinen laillistamisprosessi on raskas ja kielitaitovaatimukset hidastavat prosessia. Koulutusta on järjestetty maksullisena täydennyskoulutuksena.¹¹ Täydennyskoulutuspolkuun tarvitaan valtakunnallista ohjausta ja resursointia. SOTE-silta-täydennyskoulutuksessa ulkomailla tutkinnon suorittaneille, EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville bioanalytikoille, röntgenhoitajille ja suuhygienisteille on rakennettu opintopolut, joiden kautta he voivat täydentää opintojaan ja täyttää laillistamisen vaatimukset Suomessa. Ensimmäiset ammatillaiset ovat täydentäneet opintojaan tämän väylän kautta, ja kokemukset siitä ovat olleet rohkaisevia.

Opintoja suorittavien kokemuksia työllistymisestä ja työn tekemisestä Suomessa on tärkeä tutkia, jotta näiden tulosten avulla täydennyskoulutusta voidaan kehittää. Täydennyskoulutuksessa olevien ja sieltä valmistuvien työnantajien ja harjoittelupaikkojen kokemukset koulutusprosessista ovat tärkeitä, ja ne auttavat kehittämään opintopolkuja vastaamaan uudistuvan suomalaisen sosiaali- ja terveydenhuollon tarpeisiin ja erityispiirteisiin.

Lähteet:

- 1 Harari, Y. N. 2018. *21 lessons for the 21st Century*. Lontoo: Penguin Random House.
- 2 Sitra. 2020. Sitran selvityksiä 162 – Megatrendit 2020. Luettu 24.4.2020. <https://media.sitra.fi/2019/12/15143428/megatrendit-2020.pdf>.
- 3 Lumme, R. 2020. Verkkopainotteinen oppiminen. Teoksessa R. Lumme ym. (toim.). *Verkkopainotteinen terveysalan korkeakoulutus*. 18–29.
- 4 McNulty, J., Knapp, K. & Brown, P. 2017. Radiography education in the spotlight. *Radiography* 23. S1–S2.
- 5 EFRS 2018. European Qualifications Framework (EQF) Level 6 benchmarking Document: Radiographers. Luettu 22.9.2020. <https://api.efrs.eu/api/assets/publications/139>
- 6 EFRS 2017. European Qualifications Framework (EQF) Level 7 Benchmarking Document: Radiographers. Luettu 22.9.2020 <https://api.efrs.eu/api/assets/publications/156>
- 7 Säteilylaki 859/2018.
- 8 EDHF. Projects. Recognition of the Dental Hygienists' Professional Qualifications. Luettu 27.4.2020. <https://www.edhf.eu/projects/>
- 9 Eby, L. T., Allen T. D., Evans, S. C., Ng, T. & DuBois, D. 2008. *Does Mentoring Matter? A Multidisciplinary Meta-Analysis Comparing Mentored and Non-Mentored Individuals*. *J Vocat Behav.* 72 (2). 254–267.
- 10 Järvelä, S., Kirschner, P. A., Panadero, E., Malmberg, J., Phielix, C., Jaspers, J., Koivuniemi, M. & Järvenoja, H. 2015. *Enhancing Socially Shared Regulation in Collaborative Learning Groups: Designing for CSCL Regulation Tools*. *Educational Technology Research and Development* 63 (1). 125–142. Luettu 24.4.2020. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11423-014-9358-1>
- 11 Terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) nykytilaa ja uudistamistarpeita koskeva selvitys. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 2/2018.

Täydennyskoulutusta kuntoutusalan maahanmuuttajille

LEENA PIIRONEN & KAIJA KEKÄLÄINEN

Euroopan ulkopuolella suoritetun kuntoutusalan tutkinnon sisältö ja osaaminen ei välttämättä vastaa suomalaisen yhteiskunnan tarpeisiin. Valvira voi näin ollen edellyttää täydennettäviä opintoja, jotta maahanmuuttaja saa oikeuden toimia laillistettuna fysioterapeuttina tai toimintaterapeuttina. Aikaisemmin alan ammattilaisten on täytynyt etsiä täydentäviä opintoja yleisestä opintotarjonnasta. SOTE-silta -täydennyskoulutusta on voitu sen sijaan tarjota kohdennetusti kuntoutusalan maahanmuuttajille.

Kansainvälinen liikkuvuus lisääntyy

Fysioterapian ja toimintaterapian osalta Euroopan ja ETA-alueiden ulkopuolelta tulevien ammattilaisten määrä on ollut tähän saakka vähäinen. Kansainvälisen liikkuvuuden lisääntyessä on kuitenkin tärkeää mahdollistaa jokaiselle kuntoutusalan ammattilaiselle ammatin harjoittaminen uudessa kotimaassa. Euroopan ja ETA-alueiden ulkopuolelta tulevat kuntoutuksen alan ammattilaiset tuovat tullessaan myös kulttuuriosaamista, joka vastaa muuttuvan yhteiskunnan tarpeisiin. Myös kuntoutuksen kentällä tarvitaan tulevaisuudessa lisää alan ammattilaisia ikääntyvän väestön vuoksi.

Kuntoutusalan opinnot

Kuntoutusalan maahanmuuttajille kohdennetun opintojen tavoitteena on fysioterapeutin tai toimintaterapeutin oman ammattipätevyys-tunnistaminen ja itsearviointi sekä osaamisen soveltaminen ja täydentäminen suomalaiseen yhteiskuntaan sopivaksi. Opinnot alkavat ohjauskeskustelulla oppimistarpeen määrittelemiseksi ja sen kohdentamiseksi. Näitä ohjauskeskusteluita jatketaan tarvittaessa, jotta pystytään tukemaan ja varmistamaan opinnoissa eteneminen. Täydennyskoulutus on suunniteltu verkko-oppimisympäristöön, jotta siihen osallistuminen mahdollistuu asuinpaikasta riippumatta.

Edellytyksenä opintojen aloittamiselle on Valviran lausunto. Täydennyskoulutus koostuu moduuleista, jotka sisältävät oppimista tukevaa ja ammatillista lähdemateriaalia sekä oppimistehtäviä.

Kuntoutusalan SOTE-silta -täydennyskoulutus rakentuu sisällöllisesti neljästä moduulista:

1. Kuntoutuksen palvelujärjestelmä ja lainsäädäntö
2. Ammatillinen suomen kieli
3. Oman ammattiosaamisen tunnistaminen ja itsearviointi
4. Työharjoittelu

Täydennyskoulutuksen tulevaisuus

SOTE-silta -kuntoutusalan täydennyskoulutusta on työstetty fysio- ja toimintaterapian asiantuntijuuden näkökulmasta. Luotua oppimisolustaa voidaan kuitenkin soveltaa ja kehittää myös muille kuntoutusaloille soveltuvaksi. Lisäksi mallista voivat hyötyä myös Euroopan

sisältä Suomeen muuttavat kuntoutuksen ammattilaiset. Jatkossa Suomessa olisi hyvä olla yksi toteuttajataho tai kouluttajaverkosto, joka käyttää yhteistä oppimisolustaa kuntoutusalan täydennyskoulutukseen. Tämä tapa mahdollistaisi kouluttajien asiantuntijuuden kehittymisen sekä koulutuksen sisällön kehittämisen. Yhteinen paikka osaamisen täydentämiseen mahdollistaisi myös vertaistuen hyödyntämisen, jonka merkitys opinnoissa etenemiselle ja työllistymiselle voi olla suuri. Suunniteltua täydennyskoulutusta on päästy kokeilemaan kolmen fysioterapeutin osalta ja kokemukset ovat kannustaneet jatkamaan.

Ammattiosaaminen ja suomen kielitaito ammattillisuuden voimavarana

Osaamista turvallisen ja vaikuttavan lääkehoidon toteuttamiseen

PÄIVI ERKKO, SIRPA RAJALA & MERVI TAKAEILOLA

Lääkehoidolla on keskeinen osa potilaiden hoidossa sekä sairaanhoitajien työssä. Lääkehoidon toteuttaminen edellyttää sairaanhoitajilta niin teoreettista, käytännöllistä kuin päätöksentekoon liittyvää osaamista. Sairaanhoitaja tarvitsee osaamista lääkehoitoprosessin jokaisessa vaiheessa lääkityksen tarpeen tunnistamisesta potilasohjaukseen ja lääkkeen vaikutusten arviointiin. Tässä kirjoituksessa pyrimme nostamaan esille SOTE-sillassa mukana olevien sairaanhoitajien omia kokemuksia lääkehoito-osaamisensa täydentämisestä.

Tavoitteena on työtehtävien edellyttämä lääkehoito-osaaminen

Sairaanhoitajan tulee osata suunnitella, toteuttaa ja arvioida turvallista lääke- ja nestehoitoa sairauksien hoidossa.¹ Tämä edellyttää laajaa teoreettista ja käytännön osaamista. Lääkehoito on riskialtista

toimintaa, ja lääkehoidon turvallisuus on osa potilasturvallisuutta.^{2,3} Valvira edellyttää EU-/ETA-alueen ulkopuolella koulutuksensa saaneelta laillistusta hakevalta sairaanhoitajalta lääkehoidon osaamisen täydentämistä.^{4,5} Kolmen opintopisteen lääkehoitomodulin sisällöt noudattavat kansallisia sairaanhoitajan osaamisvaatimuksia. Keskiössä ovat sairaanhoitajan vastuu ja tehtävät lääkehoitoprosessin asianmukaisessa toteuttamisessa.

Lääkehoito-osaamista kehitetään lisäksi SOTE-sillan muissa koulutusmoduuleissa. Kliinisen hoitotyön moduulissa lääkehoitoa käsitellään osana sairauksien kokonaisuhoitoa. Lääkehoidon käytännön taidoissa harjaannutaan simulaatioissa sekä terveydenhuollossa harjoittelujaksolla. Suomen kielen moduulissa on lääkehoitoon liittyviä viestinnällisiä harjoituksia. Lääkehuolto on osa sosiaali- ja terveydenhuoltoa. Sen ohjausta, valvontaa ja järjestämistä käsitellään myös lainsäädäntö- ja palvelujärjestelmämoduulissa.

Lääkehoitoon liittyvät osaamisen päivittämistarpeet ovat yksilöllisiä

Aikuisilla, työssäkäyvillä ihmisillä monet tekijät vaikuttavat oppimiseen. Täydennyskoulutukseen osallistuvien sairaanhoitajien taustat ovat erilaisia – he ovat kotoisin eri maista, ja heidän koulutuksensa ja työkokemuksensa kotimaassaan ovat erilaisia. Osalla on työkokemusta suomalaisessa sosiaali- tai terveydenhuollossa. Suomen

kielen osaamisen taso vaihtelee. Myös kokemukset lääkehoito-osaamisen päivittämisestä vastaamaan suomalaisia osaamisvaatimuksia vaihtelevat.

Monipuoliset sisällöt ja menetelmät tukevat aktiivista oppimista

Lääkehoitomoduulissa osallistujia haastetaan tunnistamaan aiempaa osaamistaan ja kehittämistarpeitaan. Moduuli on jäsenelty yhdeksään sisällölliseen teemaan. Ajankohtainen materiaali, monipuoliset aktivoivat tehtävät sekä palaute tukevat osallistujien motivaatiota ja innostusta. Tehtävät vaihtelevat tavoitteiltaan, muodoltaan, laajuudeltaan ja vaikeusasteeltaan. Terveydenhuollon ammattilaisille tarkoitettujen verkkokurssien avulla osallistujat perehtyvät lääkehoidon ajankohtaisiin aihealueisiin. Luotettavien tietolähteiden hyödyntäminen kuuluu osana tehtäviin. Mallivastausten sekä vapaaehtoisten tietotestien kautta osallistuja saa välitöntä palautetta osaamisestaan.

Lääkehoitomoduulissa opiskeltavia asioita kerrataan ja harjoitellaan simulaatiopäivissä. Simulaatiopäivä sisältää työpajaharjoittelua ja simulaatioita. Lääkehoidon harjoittelu simuloitussa oppimisympäristössä on turvallista, koska siellä ei hoideta oikeita potilaita vaan kaikki toiminta tapahtuu simulaationuken kanssa. Ennen simulaatiota osallistujalla on mahdollisuus työpajatyypiseen harjoitteluun.

Lääkehoidon sanastoa ja sen käyttöä harjoitellaan aluksi työpajoissa, ja lopuksi voi kokeilla omaa osaamista ja kielen hallintaa simuloitussa tilanteessa.

Intoa ja paljon työtä – kokemuksia lääkehoitomodulistista

SOTE-sillassa mukana olevat sairaanhoitajat reflektoivat omaa osaamistaan sekä oppimistaan lääkehoitomodulin jokaisessa teemassa. Jatkossa kuvataan heidän kokemuksiaan lääkehoito-osaamisen täydentämisestä.

Omien kokemusten pohdinta auttaa opitun sekä oppimiseen vaikuttavien tekijöiden sekä esimerkiksi lääkehoitoon liittyvien kulttuuristen erojen tunnistamisessa. Portfolio mahdollistaa pienessä mittakaavassa myös dialogin ohjaavan opettajan kanssa, mikä auttaa ymmärtämään osallistujien näkökulmaa ja kokemuksia suomalaisen lääkehoidon oppimisessa.

Lähtökohtaisesti täydennyskoulutettavat ovat olleet tyytyväisiä lääkehoidon moduliin:

"Tästä verkko-opinnosta olen saanut turvallisen lääkehoidon kokonaiskuvan, sairaanhoitajan vastuut lääkehoidossa eri hoitopaikalla. Sain yleiskuvan järkevästä lääkehoidosta, riskilääkkeistä tai suuren riskin lääkkeistä..."

"Olen unohtanut osan asioista ja nyt taas muistan."

Lääkehoito-osaamisen päivittäminen edellyttää täydennyskoulutukseen osallistujilta paljon työtä. Innostus, erilaiset omaa aktiivisuutta vaativat tehtävät sekä asianmukainen materiaali ovat auttaneet osallistujia teemojen tavoitteiden saavuttamisessa. Palaute osaamisesta koetaan tärkeäksi, ja sitä osallistujat ovat saaneet mm. mallivastausten ja vapaaehtoisten harjoitustenttien kautta.

"Olen niin innoissani oppimaan koko ajan ja se auttoi minua."

"Se mikä auttoi minua oppimaan, oli jatkuva lukeminen ja ymmärtäminen. Tietysti kääntämällä paljon sanoja."

"Tosi hyvät materiaalit jokaisessa teemassa. Materiaalit ovat laajat. Niiden avulla opiskelijat pääsevät saavuttamaan jokaisen teeman tavoitteet."

"Moduuli on monimutkainen, mutta se tarkoittaa että opiskelijat eivät väsy koska tehtävät ovat eri muodoissa, eivät aina samoja."

"Verkkokurssit oppiportista ovat minun suosikkejani, kuten sanoinkin aiemmin. Kirjasin kaikki asiat jotka opin modulistista portfoliooni."

"Käsitkartta on ihan hyvä... Opiskelin aihetta paremmin."

"Pidin tämän mallivastauksen käyttämisestä itsearviointiin. Se oli mielenkiintoista ja vahvasti ymmärrystä."

"Harjoitustentti auttoi minua tässä teemassa koska se näytti minulle mitkä tiedot minä tiesin jo lääkeshoidosta. Kun epäonnistuin ensimmäisen kerran, minä kävin harjoitustentin läpi uudestaan ja ihmettelin tai mietin ymmärsinkö jotkut lauseet väärin."

Suomi on osallistujille sekä opetuksen kieli että opittava kieli

Ammatillisen suomen kielen oppiminen on oppimistavoitteena niin lääkehoidomodulissa kuin koko täydennyskoulutuksessa. Monille se on jo koulutuksen aikana heidän työelämänsä kieli ja kaikilla, jotka suorittavat koulutuksen, myös heidän tuleva työkielensä. Millä tavoin kielitietoisuus toteutuu näistä lähtökohdista?

Lääkehoito-moduulin tehtävissä pyritään kielen oppimisen integrointiin huomioimalla kirjoitetun sekä kuullun tekstin ymmärtäminen ja tuottaminen. Sanastotehtävissä korostuvat ammatillisten käsitteiden täsmällinen määrittely ja samankaltaisten termien erojen ymmärtäminen. Viestintätaitoja harjoitellaan eri tavoilla. Osallistujien tehtävänä on mm. ohjata asiakkaita sähköisesti lääkehoitoon liittyvissä kysymyksissä. Vuorovaikutusta harjoitellaan videoitavalla tai

nauhoitettavalla ohjaustilanteella. Opiskelijoiden palautteissa korostuu puhumisen ja lääkehoitoon liittyvien viestintätilanteiden harjoittelun tärkeys:

"Minun tulisi puhua suomen kieltä enemmän. Olen hieman ujo ja tarvitsen rohkeutta. Jos minulla olisi enemmän rohkeutta voisin osallistua enemmän."

"Opin lääkehoidon termit ja uusia sanoja, osan näistä olen jo opinut omalla kielellä ja nyt myös suomen kielellä."

"Oli tärkeää myös harjoitella miten otetaan yhteyttä potilaaseen sähköpostilla, miten kirjoitetaan selkeästi ja ymmärrettävästi."

Eroja lääkehoidon ja -huollon suomalaisissa ja osallistujan kotimaan toimintamalleissa

Sisällöllisesti suomalainen lääkepolitiikka, lääkehuollon ja -hoidon kansallinen ohjaus ja valvonta sekä eri ammattilaisten vastuut lääkehoidon toteuttamisessa ovat osin vieraita osallistujille. Sama tilanne on myös lääkehoidon turvallisuuteen liittyvissä asioissa.

"Tämä moduuli (lääkehoidon turvallisuuden edistäminen) avasi ymmärrykseni useista lääkehoitoon liittyvistä riskeistä ja antoi minulle vinkkejä siitä miten voisin sairaanhoitajana edistää turvallisuus-kulttuuria työpaikallani."

"Linkit Omakannan sivulla opastivat minua ymmärtämään syvällisemmin palveluista ja lainsäädännöistä jotka kulkevat näiden palvelujen ympärillä."

"...on paljon uusia juttuja koska meidän maassamme, meillä ei ole isoa lääkkeiden jakeluverkostoa ja lääkehuoltoa ei ole otettu niin vakavasti, ainakin missä olen ollut töissä. Lääkkeiden sähköinen systeemi täällä Suomessa on tosi kätevä ja turvallisempi kuin paperisysteemi."

"Sairaanhoitajana meidän on muistettava potilaiden oikeudet lääkityksen antamisessa. Suomessa jokaisella on sosiaaliturvattuus. Tätä ei ole saatavana kotimaassani. Tämä on mielestäni erittäin hyvä tapa tunnistaa potilas oikein..."

Luotettavan tiedon merkitys turvalliselle lääkehoidolle on osallistujille ennestään selvää, mutta Suomessa hyödynnettävät tiedokannat (esim. Duodecimin Terveysportti) ovat vieraampia. Niiden harjoittelun opiskelijat kokivat erittäin tärkeäksi.

Sairaanhoitajan konkreettiset tehtävät ja toimintatavat lääkehoidon toteuttamisessa ovat osin erilaisia kuin osallistujien kotimaissa. Lisäksi lääkehoidon toteuttaminen edellyttää monien eri asioiden huomioimista, mm. oikeaa tietoa lääkkeistä. Erityisesti lääkelistan laatiminen suullisten lääkemääräysten pohjalta oli monille haastavaa.

"Läkelistan teko ja pohtiminen jos se on oikein ovat auttaneet minua oppimaan. Ymmärrän mitkä merkinnät tarkoittaa vaan se että kirjallinen tehtävä on ollut haastava koska omassa maassani meillä on erilainen tapa miten lääkelistat tehdään."

"Minulle potilaan ohjaaminen on haastava osa. Oikeiden ohjeiden antaminen on melkein helppoa kunhan tunnet ne, ongelma on, kun asiakkaat eivät noudata niitä. He uskovat tietävänsä paremmin ja tietävänsä olevan oikea tieto... Nauhoituksen tekemisen aluksi ajattelin, että se on helppo työ. Mutta tehdessäni huomaan, että se ei ole niin yksinkertainen. Potilaalle ohjeiden antaminen tietystä lääkkeestä vaatii tietosi lääkityksestä..."

Läkelaskut ja laskimonsisäinen lääkehoito haastavat osaamisen

Läkelaskujen hallinta on yksi turvallisen lääkehoidon edellytys. Ongelmat siinä voivat liittyä paitsi laskemiseen ja yksikkömuunnoksiin myös tehtävien oikeaan tulkintaan. Osallistujat ovat harjoitelleet

paljon lääkelaskuja ja tehneet niitä useaan kertaan. Laskut ovat vaatineet paljon aikaa, jotta osallistuja on ymmärtänyt sekä tilanteen että tehtävän. Moduulin lääkelaskuharjoitukset ovat tukeneet osaamista työharjoitteluissa ja työssä.

Laskimonsisäisen lääke- ja nestehoidon toteuttaminen on monille osallistujista haastavin osa-alue lääkehoidon toteuttamisessa. Terminologia, teknologia ja ohjeistukset, jotka liittyvät IV-lääkehoitoon, ovat monille vieraita. Osa sairaanhoitajista ei ole myöskään omassa maassaan osallistunut laskimonsisäisen lääkehoidon toteuttamiseen.

"On monia uusia sanoja ja termejä, jotka ovat tärkeitä. Esimerkiksi IV-lääkityksissä. Suomessa on käytössä paljon tuntemattomia laitteita minulle joita en ole nähnyt ja käyttänyt omassa maassani. Lisäksi jokaisella suomalaisella sairaalalla on myös erilaisia sääntöjä ja määräyksiä IV-lääkkeistä."

"Verensiirto ja CVK:n käyttö eivät myöskään ole tuttuja minulle, koska ne eivät ole jotain mitä olen nähnyt tai tehnyt työpaikallani Filippiineillä."

"Monet IV-lääkkeiden määräyksiin ja antamisiin liittyvät asiat ovat samat kuin kotimaassani...Se auttoi suomenkielistä sanastoa ja virkisti joitakin asioita, joita en tee niin usein, kuten verituotteita."

SOTE-siltaan osallistuneet sairaanhoitajat ovat olleet valmiita ottamaan vastuun omasta oppimisestaan, jota opiskelija kuvaa seuraavasti:

"Terveystieteiden ammattilaisena meidän tulisi pitää matemaattikkaa liittolaisemme. Miksi? Koska ilman sitä emme pysty toteuttamaan turvallista lääkkeiden jakelua, mikä on valtava osa työtämme. En ole nero matematiikan suhteen, mutta harjoittelen ja opin niin paljon kuin tarvitsen. Tässä teemassa harjoittelin, tein virheitä ja ymmärsin miksi tein niin väriä laskelmia. Tarvitsen silti paljon työtä, en halua aiheuttaa epäpätevyydestä haittaa potilaalleni."

"Opin päivittäin mikä on tärkeintä"

SOTE-silta -hankkeessa toteutetut moduulit antavat mahdollisuuden monipuoliseen lääkehoidon oppimiseen. Tämä auttaa moduuleihin osallistuvaa sairaanhoitajaa tunnistamaan omia osaamisen alueita sekä substanssin että suomen kielen näkökulmasta. Tärkeimpiä osaamisen alueita lääkehoidossa ovat päätöksenteko sekä potilasturvallisuuden säilyttäminen. Monessa opiskelijan kommentissa nousee esille, miten tärkeää on pystyä toteuttamaan lääkehoitoa suomen kielellä. Hyvään dialogiin päästään portfoliotyöskentelyllä, joka vie hyvin osaamista ja oppimista eteenpäin. Samalla se antaa hyvän tuen oppimisen edistymiselle.

Lääkehoitoa toteuttavalla henkilöstöllä on velvollisuus ylläpitää osaamistaan. Erityisesti työskentely uudessa ympäristössä ja kulttuurissa edellyttää sairaanhoitajalta ammatillista kasvua. SOTE-siltaan osallistuneet täydennyskoulutettavat ovat olleet motivoituneita oman lääkehoito-osaamisensa täydentämiseen ja päivittämiseen. Verkossa toteutettu lääkehoidon kokonaisuus on koettu innostavana mutta myös työtä vaativana.

Lähteet:

- 1 Yleissairaanhoitajan (180 op) osaamisvaatimukset ja sisällöt 2020. Hankkeen nimi Blogit Savonia. Luettu 20.10.2020. <https://blogi.savonia.fi/ylesharviointi/2020/01/15/yleissairaanhoitajan-180-op-osaamisvaatimuslauseet-ja-sisallot-julkaistu/>
- 2 Sosiaali- ja terveysministeriö. Lääkehoito ja lääkehuolto. Luettu 20.10.2020. <https://stm.fi/laakehoito>
- 3 Inkinen, Volmanen & Hakoinen (toim.) 2015. *Turvallinen lääkehoito - Opas lääkehoidosuunnitelman tekemiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa*. THL, Ohjaus 14/2015. Luettu 20.10.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/129969/URN_ISBN_978-952-302-577-6.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- 4 Valvira. Lääkehoidon toteuttaminen. (sivun alareunassa vuosiluku 2015). Luettu 20.10.2020. <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/hyva-ammattinharjoittaminen/laakehoidon-toteuttaminen>
- 5 Valvira 2020. Ammattioikeudet. Luettu 20.10.2020. <https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet>

Lainsäädännön ja palvelujärjestelmän tunteminen haastaa terveydenhuollon ammattilaista

SIRPA KAUKIAINEN & PÄIVI LEHTINEN

Yksi SOTE-silta -täydennyskoulutushankkeen kuudesta moduulista on Moodle-oppimisympäristössä toimiva 5 opintopisteen laajuinen lainsäädäntö- ja palvelujärjestelmä -moduuli. Sen oppimateriaalit vaihtelevat eri koulutusohjelmissa pätevyityvien terveydenhuollon ammattilaisten tarpeiden mukaan. Tässä artikkelissa kuvaillaan sairaanhoitajien lainsäädäntö- ja palvelujärjestelmä -moduulia sekä kerrotaan kokemuksia moduuliin sisältyvien tehtävien käytöstä ope- tuksessa. Asiaa tarkastellaan esimerkkien avulla sisällön ja kielen näkökulmasta, koska SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa kielen

oppiminen on haluttu integroida kaikkiin tehtäviin. Valvira määrää tämän moduulin yleensä suoritettavaksi kaikille Valviran luvanvaraisista sosiaali- ja terveydenhuoltoalan ammattiin laillistusta hakeville, myös lähihoitajatutkinnon Suomessa suorittaneille. Koska potilaalla on oikeus tietää paitsi hoidostaan myös terveydenhuollon palvelujärjestelmän tarjoamista mahdollisuuksista terveyden edistämiseksi ja sairauksien hoidossa, yksi keskeinen sosiaali- ja terveysalalla toimivien ammattilaisten osaamisalue on palvelujärjestelmän tunteminen.¹

Lakikielen rekisteriin tutustuminen

Suomalaiset pitävät lakikieltä usein hankalana. Vierasmaalaisille opiskelijoille taas lakikieli on yleensä uusi kielen rekisteri.² Lakikielille on tyypillistä, että termit ovat tarkkoja mutta merkitykseltään laajoja. Esimerkiksi sanaa *sairaanhoitaja* ei juuri mainita laeissa vaan puhutaan *terveydenhuollon ammattilaisista*, ja *terveyskeskus* on *terveydenhuollon yksikkö*. Virkkeet ovat toisinaan pitkiä, koska niissä on sisäkkäisiä lauseita. Tyypillisiä ovat myös erilaiset luettelot. Ymmärtämiseen vaikuttaa myös se, että lakikielessä näyttää olevan runsaasti partisiippeja adjektiiveina.³

Lakikielen tapaista rekisteriä käyttävät kuitenkin monet viralliset tahot, kuten TE-toimisto, KELA ja sosiaalitoimi. Sitä voidaan käyttää myös erilaisissa osastolle tulevissa ohjeissa, turvamääräyksissä ja lausunnoissa, joten terveydenhuollon ammattilaisen pitää ymmärtää

lakikielen rekisteriä ja pystyä selittämään lakikielellä ilmaistuja asioita yleiskielellä. Hän voi joutua etsimään laeista myös omaa toimintaansa koskevia tietoja. SOTE-silta -täydennyskoulutuksen palvelujärjestelmä ja lainsäädäntö -moduulin oppimistehtävillä halutaan kehittää lähinnä opiskelijan lakikielen passiivista ymmärtämistä sekä tukea lainsäädännön käyttöä lähteenä opinnoissa ja työelämässä.

SOTE-sillan pedagogiikkaan kuuluu kielitietoisuus, eli opiskelaan ensin asiaan kuuluvia käsitteitä ja sanastoa.⁴ Lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä -moduulin alussa selitetään lakien rakennetta (esim. pykälä, momentti) ja lakikielen tyypillisiä piirteitä. Moduuliin on myös kerätty esimerkkejä lakiteksteissä esiintyvistä ilmauksista ja sanoista, jotka eroavat yleiskielestä. Kielen opiskelun integrointi näkyy Moodle-verkko-oppimisympäristön aktiviteeteilla toteutetuissa tehtävissä mm. siinä, että partisiippeja opiskellaan terveydenhuollon ammattilaisen työhön liittyvien lain kohtien avulla.

Moodle-verkko-oppimisympäristön aktiviteeteilla toteutetut tehtävät

Lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä -moduulin tehtävistä neljässä tarkastellaan lähinnä käsitteitä. Nämä tehtävät on toteutettu Moodle-verkko-oppimisympäristön aktiviteeteilla. Tehtävissä edellytetään tiedonhakuja Finlexistä tietyistä laeista. Hyväksymisraja on 100 prosenttia, eikä suorittamiskertoja ole rajoitettu. Laaditut tehtävät ja pisteiden laskeminen on ohjelmoitu tapahtuvaksi automaattisesti

Moodle -verkkoympäristössä. Esimerkinä siitä, millaisia käsitteisiin liittyviä tehtäviä lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä -moduulissa on ja miten niitä opiskelijat ovat tehneet, on tehtävä, jossa kysytään terveydenhuoltoa järjestävistä organisaatiosta ja niiden tehtävistä. Sen on tehnyt 26 osallistujaa ja heillä on 106 suorituskertaa. Tehtävässä ohjataan etsimään tietoja Finlexistä. Tämä seitsemän kohtaa sisältävä tehtävä näyttää johtaneen hiirellä napsutteluun pelihengessä. Selityksenä voi olla se, että tehtävä on ensimmäinen eikä lähteistä ole etsitty tietoja. Muissa kahdessa tehtävässä suorituskertoja on yhteensä enintään 58. Ensimmäisissä tehtävissä opeteltuja käsitteitä ja termejä, esimerkiksi terveydenhuoltoa järjestäviä organisaatioita, ei käsitellä kuitenkaan laajemmin seuraavissa tehtävissä. Toisaalta konstruktivistista tarttumapintaa tulee opiskelijalle työelämästä ja uutisista, joissa käsitellään Suomen terveydenhuoltoa.

SOTE-sillan opiskelijoita ohjataan tekemään ensin lainsäädäntötenttiin valmistavat tehtävät, joille on automaatiotarkastus Moodlessa, sekä lukemaan samanaikaisesti sosiaali- ja terveydenhuoltoalaan liittyviä lakeja. Jos näin toimii, tottuu etsimään Finlexistä vastaukset. Lainsäädäntötentissä on 34 satunnaismonivalintakysymystä, sen hyväksymisprosentti on 50 ja yrityskertojen määrä on rajoitettu kolmeen. Aikaa tehtävän tekemiseen on 90 minuuttia. Opiskelijat ovat menestyneet hyvin tässä tentissä, sillä 28 opiskelijaa on suorittanut tentin 32 kertaa ja viimeisimpien suorituskertojen keskiarvo on 72 prosenttia, vaikka asiat ovat monelle opiskelijalle uusia.

Soveltavat tehtävät

Terveydenhuollon ammattilaisten työhön kuuluu paljon ohjausta ja vaativienkin asioiden selittämistä ymmärrettävässä muodossa potilaille. Sitä varten harjoiteltiin lainkohdan selittämistä yleiskielellä. Pykälä koski salassapitovelvollisuutta. Tehtävänä oli perustella vierailijalle, miksi hänelle ei voida antaa tietoja potilaasta. Aiempi lainsäädännön tehtävä, jossa oli selitetty erilaisia ihmisten välisiä suhteita mm. sanojen *läheinen* ja *omainen* avulla, pohjusti tätä tehtävää. Kirjallisessa tuottamistehtävässä näkyi monilla, että rekisterin vaihto oli vaikeaa ja asian tarkka ymmärtäminen mahdollisesti myös vaikeaa. Asian muotoileminen yksiselitteisesti horjui joillakin kirjoittajilla siksi, että he halusivat varmistella asian perille menoa ilmaisemalla saman asian toisella tavalla, mikä johti merkityksen hämärtymiseen. Tässä tehtävässä kulttuuritausta näytti vaikuttavan lopputulokseen. Käytännössä salassapitovelvollisuuden periaatteen oppiminen ei liene vaikeaa. Tehtävässä näkyi siten myös työelämän ja opiskelemalla opiskeltavien asioiden ero.

SOTE-sillan sairaanhoitajien lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä -moduulin laajin tehtävä on iäkästä pariskuntaa koskeva tapaustehtävä. Sen tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää, miten potilasta hoidetaan suomalaisessa terveydenhoitojärjestelmässä ja mitkä ammattiryhmät osallistuvat hoitoon. Tehtävässä opiskelija tutustuu myös eri sektoreiden palveluihin, esimerkiksi kolmannen sektorin tarjoamiin mahdollisuuksiin kotona asuvan potilaan hoidossa, ja vastuksena edellytetään esseetä. Tätä tehtävää on hankkeen aikana

muokattu useasti. Tehtävän strukturointi on helpottanut tehtävän tekemistä ja parantanut vastauksia ainakin opettajan näkökulmasta, kuten myös se, että tehtävänannoissa käytetään avainsanoja. Vaikka tämän tyyppinen tehtävä helposti johtaa tietojen kopiointiin, tietojen soveltaminen tapaukseen vaatii kuitenkin miettimistä ja ymmärtämistä. Tähän tehtävään on kuulunut myös jonkin verran kielipalautetta. Ongelmana on ollut ymmärtämistä vaikeuttaneet kohdat.

Kokemuksen satoa

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen aikana olemme huomanneet, että esimerkiksi sairaanhoitajia koskeva lainsäädäntö saisi enemmän konkretiaa, jos se kiinnitettäisiin kliinisen moduulin opintoihin. Näin opiskelija näkisi paremmin lain yhteyden työhön ja yhteiskuntaan. Sellaisessa verkko-opetuksessa voisi enemmän opettaa tiettyä osa-aluetta omassa kontekstissaan.

Nippelitiedon määrää ja pelaamistyylistä opiskelua vähentäisi se, että tehtäväsarjat ketjutettaisiin Moodlen aktiviteeteilla esimerkiksi niin, että väärin vastatut kysymykset toistuisivat jossakin muodossa tai ne käytäisiin tehtäväsarjan lopussa uudelleen läpi. Silloin tehtävät ohjaisivat enemmän oppimista.

Lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä -moduulissa opiskelija etsii lähdeluetteloiden avulla informaatiota, mikä sinällään on hyvä, mutta synnyttää virheitä, koska aiheet ovat vieraita, kieli vaativaa ja

työkaluja lähdekritiikkiin ei ole. Moodle-ympäristöä voitaisiinkin käyttää myös lähdetiedon ja tietojen taustoittamisen ympäristönä eikä vain suorittamisen verkko-oppimisympäristönä.

Lähteet:

- 1 Korhonen, T. & Silén-Lipponen, M. 3.9.2020. Tuloksena valtakunnallisesti yhtenäiset sairaanhoitajan (180op) osaamisvaatimukset, kliinisen ydinosaamisen kokeet ja valtakunnallinen ydinosaamisen koe (blogikirjoitus). Luettu 6.9.2020. <https://blogi.savonia.fi/ylesharviointi/2020/08/26/tuloksena-valtakunnallisesti-yhtenaiset-sairaanhoitajan-180op-osaamisvaatimukset-kliinisen-ydinosaamisen-koeet-ja-valtakunnallinen-ydinosaamisen-koe/>
- 2 Tieteen termipankki 6.9.2020: Kielitiede:rekisteri. Luettu 6.9.2020. <https://tieteentermipankki.fi/wiki/Kielitiede:rekisteri>.
- 3 Lainkirjoittajan opas. Jakso 24-2-1. 2014. Luettu 6.9.2020. <http://lainkirjoittaja.finlex.fi/24-lakikieli/24-2/#jakso-24-2-1>
- 4 Andersen, L. K., & Ruohotie-Lyhty, M. (2019). Mitä on kielitietoisuus ja miten se näkyy koulussa? *Kieli, koulutus ja yhteiskunta*, 10 (2). Luettu 6.9.2020. <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-maaliskuu-2019/mita-on-kielitietoisuus-ja-miten-se-nakyy-koulussa>

Rakennustelineitä kielen oppimiseen – suomen kielen ohjaus ja opetus kliinisessä harjoittelussa

SIRPA RAJALA

SOTE-silta -opinnoissa harjoittelujaksot korostuvat myös kielenoppimisympäristöinä. Valviran lausunnon mukaan osallistujille määrätään erimittaisia harjoittelujaksoja, joten on perusteltua tehostaa kielenoppimista näillä jaksoilla.¹ Tukea opiskelijalle tarjoavat harjoittelunohjaaja ja työyhteisön jäsenet sekä SOTE-sillan kouluttajat, hoitotyön opettaja ja suomen kielen opettaja. He muodostavat tärkeimmät ”rakennustelineet”, joita tarvitaan suomen opiskeluun. Harjoittelun aikaisesta kielen oppimisesta ja opettamisesta on kyse siitä, että tarjotaan ongelmanratkaisutilanteissa oikea-aikaista, vuorovaikutuksellista tukea oppimiseen lähikehityksen vyöhykkeellä. Tätä tuen muotoa kuvataan suomi toisena kielenä -opetuksessa *scaffolding*-termillä.²

Harjoittelun aikaisen kielenoppimisen tuen malli on tarkoitettu kaikille SOTE-silta -hankkeen korkeasti koulutetuille terveysalan ammattilaisille (suuhygienistit, kättilöt, fysioterapeutit, toimintaterapeutit, röntgenhoitajat, bioanalytytikot ja sosionomit). Tarkastelen tässä artikkelissa sairaanhoitajien oppimista, joita on eniten hankkeen osallistujissa.

Oppimista työtehtävien äärellä

Työaikana ja työtehtävien äärellä tapahtuvan kielenoppimisen toimintatapoja ja mallia on kehitetty ja toteutettu aiemmin Urareitti-hankkeen aikana, jossa työssä käyville maahanmuuttajasairaanhoitajille mahdollistettiin oma henkilökohtainen, työaikana tapahtuva yksilöohjaus. Malli on hyvin sovellettavissa SOTE-sillan täydennyskoulutuksessa.³ Yleinen kieltenopetus ei tarjoa korkeasti koulutetuille asiantuntijoille heidän työssään tarvitsemaa kielitaidon opetusta.²

Tavoitteena on, että harjoittelunohjaajat ja koko harjoitteluympäristön työyhteisö toimisivat kielitietoisemmin. Kielitietoisuus on laaja käsite. SOTE-sillan mallissa se tarkoittaa suomen kielen opettajan lisäksi ammattiaineen opettajan antamaa ohjausta ja tukea kielen ja ammattiaineen oppimisessa.⁴

Ammatillisen kielitaidon kehittyminen on pitkä jatkumo. Omalla polullaan etenevälle tulisi tarjota uran eri vaiheissa työelämälähtöistä kielikoulutusta alkaen korkeakouluopintoihin valmentavasta kielikoulutuksesta, korkeakouluopintojen aikaisesta

tutkinto-opiskeluun sisältyvästä koulutuksesta jatkuen valmistumisen tai pätevöitymisen jälkeen työelämässä tapahtuvaan koulutukseen.⁵ Suomen kielen opettajan ja harjoittelunohjaajan tulisi toimia työparina aina, kun maahanmuuttajataustaiset opiskelijat ovat ammatillisessa koulutuksessa, työharjoittelussa, muuntokoulutuksissa tai pätevöitymiskoulutuksissa.

Oikea-aikaista ja henkilökohtaista tukea oppimiseen

Joustavalla opintopolulla on tunnistettava ne kohdat, joissa henkilökohtainen ohjaus tuottaa tuloksia (harjoittelujaksot, ammatillisen viestinnän ja kielitaidon oppiminen) ja toisaalta ne vaiheet, joissa on mahdollista selvittää ja edetä esimerkiksi itsenäisten verkko-opintojen avulla (esim. kielen rakenteiden opiskelu). Harjoittelussa sairaanhoitaja kohtaa hänen oppimisensa kannalta olennaiset tekijät: motivaatio, tarve, merkitys, tilanne – tilaisuutta ei voi jättää käyttämättä maksimaalisesti hyväksi.

Toimiessaan autenttisessa työympäristössä kielen asiantuntija havainnoi viestintä- ja vuorovaikutustilanteita eri näkökulmista. Kielenopettajan läsnäolo aktivoi myös muita työyhteisön jäseniä tarkastelemaan itsestään selvinäkin pitämiään tilanteita uudella tavalla. Kielenopettaja pystyy antamaan konkreettisia vinkkejä opiskelijalle itseopiskeluun tai kielen piirteisiin, joihin hän voi itse jatkossa

kiinnittää huomiota.² On oppijan oikeus saada ohjausta kehittääkseen kielitaitoaan sekä organisaatiossa (kielikoulutus) että henkilökohtaisella tasolla (työyhteisön jäsenet).

Mitä nuo otsikossa mainitut kielenoppimisen rakennustelineet sitten ovat? Suomi toisena kielenä -opetuksessa oppimisen oikea-aikaista tukea kuvataan termillä scaffolding, joka konkreettisesti tarkoittaa rakennustelineitä. Rakennusvaiheessa talo on erilaisten tukien ympäröimä, kunnes se valmiina pysyy pystyssä omin voimin. Vastaavasti harjoittelussa olevat sairaanhoitajat toimivat lähikehityksen vyöhykkeellä kielitaidolla, jota he eivät täysin vielä osaa itsenäisesti käyttää mutta johon he voivat opettajan, ohjaajan ja työyhteisön tuella yltää.

Tukea ja telineitä ei tarvitse vain yksin pätevöityvä terveystalon ammattilainen; sitä tarvitsee myös harjoittelun ohjaaja ja muu työyhteisö: miten he kaikki voisivat parhaimmalla mahdollisella tavalla tukea kielen oppimista? Jokainen työyhteisön jäsen on myös kielenopettaja.

Yksittäisten opiskelijoiden ohjaaminen ja opettaminen henkilökohtaisesti harjoittelujaksolla saattaa vaikuttaa ylellisyydeltä, johon ei resurssien puitteissa ole varaa. Koulutusten kustannuksia arvioidessa on kyse valinnoista, mihin resurssit kohdistetaan. Kannattaako jo valmistuneen sairaanhoitajan viedä tutkinto-opiskelupaikka ja opiskella oma ammatti toiseen kertaan? Vai olisiko yhteiskunnan kannalta lopulta kustannustehokkaampaa, että hän voi muutaman kymmenen tunnin panostuksella päästä ammattiin, jossa hän tuottaa yhteiskunnan kipeästi kaipaamia palveluja? Etenkin SOTE-sillassa,

jossa kontaktiopetusta on vähän, on kustannustehokkaasti tartuttava juuri niihin vaiheisiin, joissa vaikutusmahdollisuudet kielen oppimisessa ovat suurimmat.

Miten kielenoppimista voi harjoittelujaksolla tehostaa?

Harjoittelujaksolla tapahtuva kielen oppimisen erityispiirteet jäävät usein tunnistamatta tai todetaan yleisellä tasolla kielitaidon parantuneen. Tavoitteenamme on saada tämä harmaa alue tietoisemmin

esille. Mitä konkreettisesti oikea-aikainen tuki voi harjoittelussa tarjota? Kokoan tähän erilaisia toimia, joita harjoittelun aikana voi toteuttaa ja joilla harjoittelussa voi kielenoppimista tehostaa. Ne eivät ole erillisiä tehtäviä, joita suoritetaan tai tehdään harjoittelun aikana, vaan niillä pyritään tukemaan ja aktivoimaan kielen oppimista jokaisena harjoittelupäivänä työtehtävien äärellä. (Kuva 1.)

1. Harjoitteluympäristön kielellisten resurssien hyödyntäminen (kuva 1)
2. Vaativien viestintätilanteiden rauhoittaminen
3. Selkokielen käyttäminen ja selkoviestintä
4. Opiskelijan äidinkielen ja muun kielitaidon hyödyntäminen (esim. ohjeiden laatiminen eri kielille)
5. Sanapäiväkirja tai osastosanaston kerääminen (esim. sanaston nelikenttämallia hyödyntäen, ks. kuva 2)
6. Asukas, potilas tai omaisen kielen ”opettajana” (esim. parranajoon liittyviä ilmaisuja)
7. Palautehetki (hoitotilanteen läpikäyminen, muistiinpanot)
8. Mini-varjostus (opiskelija seuraa toisen hoitajan työskentelyä tietyssä tilanteessa; keskustelu jälkikäteen)
9. Kirjaaminen: tekstiä ei kirjoiteta suoraan potilastietojärjestelmään, vaan opiskelija kirjoittaa sen ensin, ja tekee korjauksia ohjaajan (tai suomen opettajan) kanssa.
10. Oppimateriaalin tuottaminen
11. Alustus osastotunnille tai -kokoukseen (esim. kulttuuritietouden lisääminen)

Kuva 1. Harjoitteluympäristön kielellisten resurssien hyödyntäminen.

Kuva 2. Esimerkki sanastotehtävästä

Vain muutaman tunnin tähden

Koulutuspoliittisessa kokonaisuudessa, kun vaakakupissa on henkilön koko ura ja elämän rakentaminen Suomessa, ei voi olla varaa jättää käyttämättä ja hyödyntämättä tällainen osaamisvaranto, jota korkeasti koulutetut sairaanhoitajat edustavat. Kymmenet suomalaiset yhteiskunnalliset toimijat ovat luoneet yhteisen tahtotilan elinikäisestä oppimisesta. Sen keskeiset teesit ovat: kaikki oppivat läpi elämän; yleissivistys, perustaidot ja osaaminen ovat hyvinvoinnin perusta; osaaminen uudistaa työelämää ja työelämä osaamista ja Suomen menestys rakentuu osaamiselle. Näiden painavien teesien,

jotka Sitra on linjannut Kohti osaamisen aikaa -selityksessä, tulee koskea myös maahanmuuttajia: kaikilla tulee olla mahdollisuus päästä täysimääräisesti käyttämään koko osaamistaan.⁶ SOTE-sillan moduulimalli tarjoaa juuri täsmällisen, osaamista kartuttavan, työelämälähtöisen, pedagogisesti tehokkaan, kustannustehokkaan ja yhteiskuntaa hyödyttävän väylän päästä nopeasti kiinni ammattiin ja uraan Suomessa ja osalliseksi yhteiskuntaan.

Lähteet:

- 1 Virtanen, A. 2017. Toimijuutta toisella kielellä. Kansainvälisten sairaanhoitajaopiskelijoiden ammatillinen suomen kielen taitoa ja sen kehittyminen työharjoittelussa. Väitöskirja. Jyväskylä Studies in Humanities 311. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä. Luettu 2.9.2020. https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/53539/Virtanen_Aija_screen.pdf?sequence=3
- 2 Kuparinen, K., Rajala, S., Granlund, J. & Laitala H. 2018. "Olen saanut hyvää potkua sinusta" – Yksilölähtöinen ja ammatillinen suomen kielen koulutus sairaanhoitajan työssä. Teoksessa Tiina Hirard & Anita Eskola-Kronqvist (toim.). Urareitti-hankkeen satoa – Uusia malleja korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien kielikoulutukseen, ohjaukseen ja osaamisen tunnistamiseen. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu. <https://www.theseus.fi/handle/10024/152387>

- 3 Rajala, S., Takaeilola, M. & Sairanen, R. 2018. Suositukset ammatillisesta suomi toisena kielenä -opetuksesta moduulirakenteisessa sairaanhoitajien pätevyitysmiskoulutuksessa. Teoksessa Tiina Hirard & Anita Eskola-Kronqvist (toim.), Urareitti-hankkeen satoa – Uusia malleja korkeasti koulutettujen maahanmuuttajien kielikoulutukseen, ohjaukseen ja osaamisen tunnistamiseen. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu Luettu 2.9.2020. <https://www.theseus.fi/handle/10024/152387>
- 4 Sairanen, R., Takaeilola M. & Rajala S. 2020. Terveystuotoalan ammattilaiset SOTE-silta -täydennyskoulutuksella töihin. Talk. Hyve Health and Well-being. Luettu 2.9.2020. <https://talk.turkuamk.fi/hyve/terveydenhuoltoalan-maahanmuuttajat-sote-silta-taydennyskoulutuksella-toihin/>
- 5 Rajala, S. & Takaeilola, M. 2017. Ammatillisen kielitaidon kehittyminen sairaanhoitajien pätevyitysmiskoulutuksessa. Kieli, koulutus ja yhteiskunta. Luettu 2.9.2020. <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/55652/ammattillisen-kielitaidon-kehittyminen-sairaanhoitajien-patevoitysmiskoulutuksessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- 6 Sitra 2019. Kohti osaamisen aikaa. 30 yhteiskunnallisen toimijan yhteinen tahtotila elinikäisestä oppimisesta. Sitran selvityksiä 146. Luettu 15.5.2020. <https://media.sitra.fi/2019/02/06165242/kohti-osaamisen-aikaa.pdf>

Korjauspalaute auttaa kertaamaan

PÄIVI LEHTINEN

Tässä artikkelissa kuvaillaan SOTE-silta -täydennyskoulutuksen sairaanhoitajien suomen kielen tehtävien ohjauksessa käytettyjä keinoja. Artikkelissa käsitellään kielivirheisiin puuttumista työelämässä tarvittavan kielitaidon kannalta.

Millaisia suomen kielen tehtäviä?

Funktionaalisten opetusperiaatteiden mukaan kakkoskielen tehtävien pitäisi liittyä oppijalle merkitykselliseen tekemiseen ja niiden pitäisi tarjota välineitä toimimiseen ja kommunikoimiseen tässä tapauksessa terveydenhuollon yksiköissä. Oppimateriaalit antavat suppean mahdollisuuden kielen harjoitteluun, kun vertaa työelämän kielenkäyttötilanteisiin.¹ Useimmat SOTE-silta -täydennyskoulutuksessakin käytetyt suomen kielen moduulin oppimistehtävät edellyttävät kirjallista tuotosta. Kahdessa kliinisessä tehtävässä palautetaan äänitiedosto tilanteesta, jossa selitetään mm. potilaan

lääkelista ja annetaan leikkaushaavan kotihoito-ohjeet. Tehtäviin sisältyy kuitenkin autenttisia materiaaleja, kuten videoita, artikkeleita, verkkosivustoja ja lääkärin tekstejä, joiden käyttö edellyttää hyviä reseptiivisiä taitoja. Tehtäviä laadittaessa päätettiin, että opiskelijoita opetetaan teettämällä tehtäviä, koska yleisen kielitutkinnon tasolla 3 (B1/YKI 3) opiskelijalla on jo perustiedot kielestä. Taso 3 on vähimmäistaso, jota Valvira² edellyttää laillistettavalta sairaanhoitajalta.

Virheiden tarkastelu parantaa kielitaitoa

Kakkoskielen palautteen antamiseen on vaikuttanut vuosikausia ns. välikielen käsite. Oppijan kieli on välikieltä, joka on kehityksessä ja jossa on oma logiikkansa. Siinä voi olla vääriä analogioita (*lääkeä*, mallina *tablettia* tai *ovea*) tai yllleistämistä (*tullut, saanut, po. tuli, sai*). Tämä vaihe menee ohi, kun oppija edistyy, joten virheisiin ei puututa.³ SOTE-silta -täydennyskoulutuksen opiskelijat ovat kuitenkin toisenlaisessa tilanteessa. Luultavammin he eivät osallistu koulutuksen aikana kielikursseille, joilla tulisi kertausta ja toistuvaa ohjausta. Monet käyttävät ympäristön kieliresursseja, mutta heillä on fossiloituneita ilmauksia. Osalle taas terveydenhoitoalan kieli on ihan uutta. Konstruktiivisen oppimiskäsityksen mukaan virheiden korjaamisesta on hyötyä.^{3,4} Myös funktionaalisessa kielen opetuksessa virheitä tarkastellaan varsinkin konstruktioitasolla. Ilmauksia ei

pilkota rakenneosiin sanoiksi tai morfeemeiksi. Tällaisessa tarkastelussa ei korosteta sääntöjä vaan etsimällä samanlaisia muotoja ja ilmauksia eli analogioita täydennetään tietoa kielestä.¹

Suomen kielen moduulin tehtävien palautteen annossa on sovellettu käyttöpohjaista käsitystä kielestä.¹ Tehtävien korjaamisessa on lähdetty oppijoiden kielenkäyttötarpeista ja yksilöllisestä lähtötasosta.

Palautteen annossa on keskitytty paljolti kielen perusrakenteiden hallintaan. Tämä koskee esimerkiksi omistuslauseita ja neessiivirakenteita. Erityistä huomiota kiinnitetään hoitokielen frekventteihin ilmauksiin, kuten lääkitykseen tai ohjaamiseen liittyviin ilmauksiin. Opiskelijoiden huomio pyritään kiinnittämään konstruktioihin ja lausekkeisiin, ei yksittäisiin muotoihin tai sääntöihin¹, mutta korjauspalautetta on ollut tarvetta antaa myös kolmannen persoonan preesensmuodoista, negatiivisista preesensmuodoista ja imperfekteistä. Virheisiin puututaan, mutta kuitenkin niin, että kunkin korjauskierroksen korjattavien kohtien määrä pysyy kohtuullisena.

Opiskelijoiden teksteistä löytyy myös positiivista kommentoitavaa, kuten pääasiat kohdallaan ja sanasto asianmukaista. Teksteissä on ollut havaittavissa spontaanissa oppimisessa opittuja konstruktioita ja idiomaattisia ilmauksia, vaikka perusrakenteet horjuvat. Kompleksisia hoitokielen ilmauksia esiintyy myös.

Ei ole kuitenkaan epätavallista, että tehtävissä on epäselviä kohtia, mikä on korjaajan näkökulmasta huolestuttavaa. Korjauspalautetta on kuitenkin vaikeinta antaa teksteistä, joissa on paljon epäsuomalaisuutta. Kaiken kaikkiaan opiskelijoiden teksteissä on

siis virheitä ja horjuttaa sellaisissa kielen rakenteissa ja muodoissa, joita opiskellaan ensimmäisellä kielikurssilla. Kuinka paljon tällaiset asiat sitten vaikuttavat kommunikaatioon? Potilaat eivät ehkä reagoi näihin, eikä potilasturvallisuuskään vaarannu. Mikä on oikeastaan virhe? Kaikkia kielen asioitahan ei voi opettaa tai oppia. Kielen oppiminenkaan ei etene yksinkertaisesta kompleksiseen. Tässä onkin vahvana korjaajan näkökulma kielen normatiivisuudesta. Kun virheitä kerääntyy, ne haittaavat kommunikaatiota. Sekin puoltaa runsasta korjauspalautetta, että kielen perusasioita hoitoalan työkavereiden on vaikea opettaa maahanmuuttajataustaiselle työkaverille.⁵

Korjauspalautteen tarkoituksena on myös ollut osoittaa terveydenhoitoalan kielen vaatimustaso ja varsinkin tarkkuuden vaatimus, jota tarvitaan esimerkiksi kirjaamisessa. Korjauspalaute auttaa palauttamaan mieleen opittuja asioita. Lisäksi ei vain suomen kielen moduulin tehtävien vaan koko SOTE-silta -täydennyskoulutuksen tavoitteena on kehittää opiskelijoiden kielitaitoa tasolle B2/YKI4.⁶ Korjauspalaute tukee tätä tavoitetta, koska tasojen B1 ja B2 yksi ero on rakenteiden hallinnassa,⁷ mutta terveydenhoitoalan ammattikielen kuvaamiseen sopisi paremmin tilanteiden haltuunotto.⁵

Korjauspalautteen vastaanotto

SOTE-sillan opiskelijat osaisivat vastata parhaiten siihen, mitä he oppivat korjauspalautteesta, mutta siitä ei ole vielä kerätty valitettavasti palautetta. Oppiminen riippunee osittain siitä, miten opiskelija tekee

korjaukset. Useimmat korjaavat tunnollisesti korjauspalautteen mukaan. Osa opiskelijoista aikoo korjata vain osan. On myös niitä, jotka eivät näytä pystyvän tekemään korjauksia ja tarvitsevat siksi toisenlaista ohjausta. Jotkut taas poistavat korjattavia kohtia. Pari opiskelijaa on kirjoittanut tekstin kokonaan uudelleen. Koska moni SOTE-sillan opiskelija tekee suomen moduulin tehtäviä peräjälkeen, silloin korjauspalaute ei välttämättä hyödytä seuraavissa tehtävissä.

Lähiopetuksessa ja verkossa pidetyillä tunneilla on päässyt keskustelemaan opiskelijoiden kanssa suomen tehtävien kommenteista ja korjauksista. On ollut mielenkiintoista huomata, että se toinen parempi vaihtoehto on tiedossa monella opiskelijalla. Voi olla myös, että kun saa tuottaa useamman kuin yhden vastauksen, jokin niistä osuu oikeaan.⁴ Kukaan ei ole vielä kuitenkaan alkanut keskustella niistä kohdista, joissa on kielivirhe, mutta jotka on esimerkiksi korjattavien ilmausten suuren määrän vuoksi jätetty korjaamatta. Örnin³ mukaan juuri ”virheiden monitorointi ja niistä oppiminen on keskeinen opiskelutaito”.

”Lähiopetuksessa ja verkossa pidetyillä tunneilla on päässyt keskustelemaan opiskelijoiden kanssa suomen tehtävien kommenteista ja korjauksista.”

Tehtäviä kehitetään opiskelijälähtöisesti

Opiskelijoita ei ole ohjattu antamalla vain korjauspalautetta vaan tarjolla on ollut myös kielenopiskelustrategioihin liittyvää materiaalia. Moodle-verkkoalustalla on ohjeita vieraskielisen tekstin lukemiseen ja kuuntelemiseen sekä oman tekstin tarkistamiseen. Moodlen raporttien mukaan niitä ei ole käytetty paljon. Niiden näkyvyyttä on sittemmin parannettu. Selvästikin opiskelijat tarvitsisivat ohjausta keinoihin tarkistaa omaa tekstiä Googlen avulla tai jollakin tekstintarkistustyökalulla.

SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa on ollut mahdollista muokata tehtävänantoja opiskelijälähtöisemmiksi. Koska useilla opiskelijoilla on horjuntaa kielen perusrakenteissa, harkittiin kielioppisääntöjen listaamista. Tarjolla ei kuitenkaan ollut terveydenhuoltoalan esimerkkejä sisältäviä rakenteiden kuvauksia. Niiden sijasta suomen kielen moduulin alkuun tehtiin Moodlen aktiviteeteilla kielen perusasioihin liittyviä selkeitä kertausharjoituksia. Muita kehittämiskohteita ovat olleet muun muassa korjauspalautteen antamistapa ja korjausmerkintöjen selkeyttäminen.

Opiskelijat aloittavat SOTE-silta -täydennyskoulutuksen suomen kielen moduulin tehtävillä. Aika moni on palauttanut pari tehtävää ja saanut palautetta niistä, mutta opinnot ovat jääneet siihen, mahdollisesti kokonaan tai sitten opintoja on jatkettu monen kuukauden kuluttua. Varmasti monelle hoitoalalla pärjäävälle opiskelijalle on ollut rasittavaa nähdä oma teksti korjausmerkintöineen juuri opintojen alussa. Ehkä vastaavanlaista palautetta ei ole tullut koskaan.

Ohjaustilanteissa on tullut toisaalta puheeksi kielitaidon aiheuttama huoli. Opettajan näkökulmasta olisikin tärkeää osata motivoida opiskelijoita vahvistamaan kielitaitoaan verkko-opiskeluympäristössä ilman stressiä, koska siellä ei ole samanlaisia aikapaineita kuin työelämässä ja kielen apuvälineet ovat käden ulottuvilla. Verkkoympäristössä saa harjoitella. Seilosen ja Sunin⁸ mukaan kuitenkin ”pääosa ammatillisen kielen oppimisesta tapahtuu siis vasta työyhteisön tuella, työelämään osallistuen”.

Lähteet:

- 1 Aalto, E., Mustonen, S. & Tukia, K. 2009. *Funktionaalisuus toisen kielen opetuksen lähtökohdana* [Functionalism as the basis for teaching a second language]. *Virittäjä* 113 (3). Luettu 4.10.2020. <https://journal.fi/virittaja/article/view/4204>.
- 2 Valvira 2020. Laillistettavat. Luettu 5.10.2020. https://www.valvira.fi/terveydenhuolto/ammattioikeudet/hakemusohjeet/eu_eta-valtioissa_koulutetut/laillistettavat.
- 3 Örn, J. 2020. Kielivirhe – välttämättömyys vai hyve? Opiskelijoiden käsityksiä kielivirheen merkityksestä ja käsittelystä kielen opiskelussa. Teoksessa S. Lato-maa & Y. Lauranto, Y. (toim.), *Päättymätön projekti III. Kirjoitettua vuorovaikutusta eri S2-foorumeilla*. 162–175. Kakkoskieli 9. Luettu 5.9.2020. <http://hdl.handle.net/10138/317706>.
- 4 Käfer, J., Kuger, S., Klieme, E. ym. *The significance of dealing with mistakes for student achievement and motivation: results of doubly latent multilevel analyses*. *Eur J Psychol Educ* 34, 731–753 (2019). Luettu 6.10.2020. <https://doi.org/10.1007/s10212-018-0408-7>.
- 5 Kuparinen, K. 2017. Mikä muuttui, kun sairaanhoitajien kielikoulutus siirtyi luokasta työpaikalle? Teoksessa J. Lindström & K. Kuparinen (toim.), *Yhdessä enemmän. Oppimisen paikkoja ja suuntia*. Laurea Julkaisut 87. Laurea-ammattikorkeakoulu, 94–102. Luettu 4.9.2020. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-951-799-479-0>.
- 6 Sote-silta-Korkeakoulutetun maahanmuuttajan pätevytymispolku, Hankehakemus numero 103797, Hankekoodi S21250.
- 7 Opetushallitus. Kielitaidon tasojen kuvausasteikko. Luettu 5.10.2020. <http://www.oph.fi/ops/taitotasosteikko.pdf>.
- 8 Seilonen, M. & Suni, M. 2016. Ohjeita, tietoa ja turvaa kielen keinoin: ulkomailta palkatut sairaanhoitajat ammatillista suomen kielen taitoaan osoittamassa. *Läihivördlusi. Lähivertailuja*, 26, 450–480. Luettu 7.10.2020. doi:10.5128/LV26.15

Ammatillista oppimista tukevia pedagogisia ratkaisuja

SOTE-silta -täydennyskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden ohjaus

AINO EZEONODO

Tässä artikkelissa kuvataan kokemuksia SOTE-silta -täydennyskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden ohjaamisesta sekä annetaan vinkkejä maahanmuuttajasairaanhoitajien ohjauksen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin jatkossa. Pohdintaa on myös monialaisten yhteistyökumppaneiden – mm. TE-palveluiden, kotokoulutuksien ohjaajien, eri viranomaisten ja työnantajien sekä klinisen käytännön ohjaajien – tukemisesta opiskelijan uraohjauksessa ja muussa ohjauksessa.

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen tavoitteena on perehdyttää maahanmuuttajasairaanhoitajia suomalaiseen terveydenhuoltoon, antaa valmiuksia toimia sairaanhoitajana Suomessa ja kehittää suomen kielen taitoa. Opinnot mahdollistavat Valviran antaman määräyksen mukaisen täydennyskoulutuksen suorittamisen ja laillistumisen opintojen jälkeen sairaanhoitajaksi Suomessa.

SOTE-silta -täydennyskoulutus toteutetaan pääosin verkko-opetuksena, jonka etuina ovat aikaan ja paikkaan sitoutumattomuus, tasa-arvoinen saavutettavuus ja joustavuus sekä opiskelijan oman aktiivisuuden korostuminen. Opinnot sisältävät myös lähiopetusta, jonka aikana mm. verkostoituminen vertaisryhmään vahvistuu oppimistilanteiden aikana ja tauoilla. Täydennyskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden kulttuuriset taustat sekä erilaisiin oppimis- ja opetusmenetelmiin liittyvä osaaminen ovat hyvin moninaiset. Opiskelijoita on maailmanlaajuisesti EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta, esimerkiksi Filippiineiltä, Nepalista, Etiopiasta, Yhdysvalloista ja Japanista. Ohjauksen yhtenä haasteena ovat opiskelijoiden erilaiset yksilölliset tarpeet. Ohjauksessa ja sen suunnittelussa on pyritty huomioimaan moninaiset oppimistyyli- ja tuottamaan ohjausta erilaisin menetelmin.

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen opiskelijoiden lisäksi neuvontaa ja ohjausta tarvitaan myös eri yhteistyökumppaneille. Opiskelijan tilanteesta riippuen yhteistyötä voidaan tehdä laajasti eri viranomaisten – esimerkiksi Valviran, TE-palveluiden, ulkomaisten oppilaitosten, kotokoulutusten tai eri työnantajien – kanssa. Usein tarvitaan erilais- ta tietoa päätöksenteon tueksi eri instansseissa.

Ohjauksen lähtökohdat

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen opiskelijat nähdään osaavina ja aktiivisina oman alansa asiantuntijoina. Ohjauksessa ja mentoroinnissa korostuvat aktorin aktiivinen rooli ja ymmärrys sekä oppimisprosessin ohjaaminen. Tämä korostaa tasavertaista dialogista ja kehittävää vertaisuuteen perustuvaa mentorointia, jossa ajatuksena on oppimiskumppanuus ja uuden kehittäminen. Ohjauksen^{1,2,3} teoreettisina lähtökohtina voidaan pitää voimaannuttavaa ohjausta, jossa kollegiaalisuus, mentorointi, fasilitointi⁴ ja non-konfrontationaalinen ote korostuvat. Tavoitteena on tietoisesti kehittää psykologista turvallisuutta,⁵ jotta kehittyminen ja oppiminen uudessa toimintaympäristössä Suomessa sairaanhoitajana mahdollistuu.

Lähtökohtana on, että vastuu omasta osaamisesta ja sen kehittamisestä on yksilöllä itsellään. Täydennyskoulutuksen aikana syvennetään, opitaan ja kehitetään omaa osaamista suomalaisessa terveydenhuollossa. Ohjauksessa osaamista ja sen täydentämistä painotetaan sekä nostetaan esille voimavaroja. Tavoitteena on, että kokemus osaamisen lisääntymisestä vahvistaa osallistujien itsetuntoa, antaa enemmän luottamusta erityisesti suomen kielen osalta sekä luo potilasturvallisuutta ja halua jatkuvaan oppimiseen. Samanaikaisesti tuetaan psykologisen turvallisuuden muodostumista käyttäen tukena Edmonsonin listaamaa kolmea keskeistä käytännön työkalua, jotka ovat epävarmuuden osoittaminen, virheiden myöntäminen ja kysymysten esittäminen. Mentoriopettajan rooli on tässä

merkittävä esimerkin antajana, ja sen kaava on yksinkertainen: epävarmuuden ja tietämättömyyden tunnustaminen, joka mahdollistaa yhteisöllisen oppimisen.⁵

Mentoriopettajan kommentti: *”Mahtavaa, kun saa koko ajan oppia uutta. Pysin muokkaamaan omaa toimintaani jatkuvasti prosessin edetessä ja keskustelemaan sekä refleктоimaan niin oppijoiden, siis sairaanhoitajakollegoiden, että muun tiimin kanssa. Ehdottomasti paras juttu ovat ihmiset, joiden kanssa saan työskennellä ja nähdä heidän edistymisensä. Se antaa työlle merkityksen.”*

Täydennyskoulutuksen aikana alkava opiskelijan verkostoituminen suomalaisten sairaanhoitajien ja toisten maahanmuuttajaisairanhoitajien kanssa mahdollistaa yhtäläisyyksien ja erojen tunnistamista. Samanlaisuuksien kokeminen ja huomaaminen lisäävät tunnetta omasta osaamisesta ja antavat uskallusta nähdä itsensä osaavana sairaanhoitajana.

Opiskelijan kommentti: *”Kiva, että simulaatiopäivässä pääsin tutustumaan Suomessa käytettävään välineistöön. Olen kanyloinut paljon potilaita päivittäin ennen Suomeen muuttamista. Vaikka labrassa käytin minulle uudenlaista kanyyliä ja sen kiinnitykseen käytettävät*

”Ohjauksessa osaamista ja sen täydentämistä painotetaan sekä nostetaan esille voimavaroja.”

teipit olivat minulle uusi tuttavuus. Onnistuin ensimmäisellä yrittämällä ja sain kanyylin suoneen. Ja kollega sai myös minulle. Kyllä me osataan. Mukava, kun opettajat kannustavat ja neuvovat.”

Suomessa sairaanhoitajaksi pätevytyminen on vaikeaa ja kestää pitkään. Prosessin aikana moni maahanmuuttajasairaanhoitaja saattaa kysyä itseltään: “Onko suomalainen yhteiskunta minua varten, olenko vain ongelma ja mikä minun paikkani yhteiskunnassa on sairaanhoitajana?”

Fasilitointi (aktiivinen kuuntelu, selkeyttävien yhteenvetöjen teko, kuullun kiteyttäminen)⁴ ja mentoriopettajan pyrkimys luoda psykologisen turvallisuuden ilmapiiri antavat mahdollisuuden puhua, esittää kysymyksiä, saada vastauksia ja olla aktiivinen osallistuja keskustelussa, joka koskee pätevytyvää sairaanhoitajaa itseään. Yksi tärkeä elementti on toivon luominen sille, että laillistuminen ja työllistyminen sairaanhoitajaksi Suomessa on mahdollista. Tämä tarkoittaa siis myös kielellistä kehittymistä niin ammattikielen kuin puhekielen osalta.

Ohjaussuhteen käynnistyminen

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen opiskelijan ohjaussuhde mentoriopettajaan käynnistyy hänen ottaessa ensimmäisen kerran yhteyttä. Tavallista on, että henkilö on kuullut täydennyskoulutuksesta muilta jo koulutuksessa olevilta opiskelijoilta tai koto-koulutuksessa. Myös TE-palveluiden kautta ohjataan henkilöitä täydennyskoulutukseen.

Ohjaus etenee tutustumalla henkilön yksilölliseen tilanteeseen. Millaisen tutkinnon hän on suorittanut ja missä, millainen työhistoria hänellä on? Onko hänellä suomen kielen opintoja, mahdollisesti YKI-tutkinto tai esim. lähihoitajan tutkinto, onko hän hakenut Valviralta lausuntoa tai määräystä lisäopinnoista? Mikäli henkilöllä ei ole vielä riittävä suomen kielen osaamista, ohjataan häntä kieliopintoihin. Samalla ohjataan myös Valviran hakemukseen tarvittavien dokumenttien hankintaan. Opiskelijalle kerrotaan myös SOTE-silta -opinnoista. Opiskelijaa kannustetaan ja autetaan saavuttamaan SOTE-silta -opintojen aloittamiseen vaadittavat dokumentit ja osaaminen (suomen kieli).

Ohjaus opintojen aikana

Sekä yksilö- että ryhmäohjausta on saatavilla koko opintojen ajan SOTE-silta -täydennyskoulutuksen opiskelijoilla. Yksilöohjauksen tarvetta on esimerkiksi Valviran määräykseen liittyvissä asioissa ja oppimistehtävissä. Yksilöllistä ohjausta ja neuvontaa tarvitaan myös liittyen TE-palveluiden kanssa tehtävään yhteistyöhön, työantajien tarvitsemiin todistuksiin liittyen esim. opintovapaaseen tai esimerkiksi tarhapaikan hakemiseen vuorotarhasta. Opiskelijat voivat olla yhteydessä mentoriopettajaan monia erilaisia kanavia pitkin. Suosituin on Whatsapp-viestintä nopeiden kysymysten esittämiseen.

Kysymys voi koskea esimerkiksi teknistä ongelmaa oppimisalustalla. Viranomaisviestintään liittyvissä asioissa käytössä ovat sähköposti ja joskus puhelin.

Opintojen ohjauksessa Moodle-alusta on runsaasti käytössä. Alustalta viestitään virallisia opintoihin liittyviä asioita. Alustalla on myös ohjeistukset Valviran hakemukseen sekä YKI-testiin. Moodlessa on opintoihin liittyvät ohjeet esim. siitä, miten opinnot etenevät, mistä löytyvät tietokannat ja miten opintoja tehdään.

Ohjauksessa käytetään välineenä myös Metropolian sähköpostia. Kaikki virallinen viestintä esim. TE-palveluihin tapahtuu tätä kanavaa pitkin. Tähän sähköpostiin tulevat kaikkien opettajien viestit moodle alustalta sekä muut henkilökohtaiset sähköpostiviestit opiskelijalle.

Lisäksi SOTE-silta -täydennyskoulutuksen opiskelijoilla ja mentoriopettajalla on oma WhatsApp-ryhmä, jonka kautta viestit tavoittavat kohteensa nopeimmin. Tässä kanavassa tiedotetaan tulevista pajoista, simulaatioista ja muusta aktiviteetista Moodle-alustan lisäksi. Lisäksi alustalla voi kysyä kaverilta. Lisäksi ryhmässä kannustetaan, tsemputaan ja juhlitaan onnistumisia.

Ohjauksen menetelmänä käytetään myös Pajatoimintaa, joka on kerran viikossa järjestettävä avoin ohjaustapaaminen, jossa lähestymistapana on fasilitointi. Tämä tarkoittaa, että osallistujat tuottavat kulloisenkin pajan aiheet keskustelun myötä. Tapaamisessa pohditaan yhdessä esimerkiksi tehtäviä, käydään läpi opiskelijan kysymyksiä Moodle-alustan tehtävistä ja pohditaan, mistä tietokannasta ja miten tieto löytyisi. Kaikki osallistuvat tiedon tuottamiseen. Pajoissa

ovat paikalla sekä mentoriopettaja että S2-opettaja. Erityisesti tuki suomen kieleen on tärkeä sekä digitaalisen oppimisympäristön ja oppimisen tukeminen. Pajat pidetään pääosin Teams-sovelluksessa etäyhteydellä, jolloin kaikkien on asuinpaikasta riippumatta mahdollista osallistua. Lisäksi muutaman kerran lukukaudessa paja opetusta pidetään kontaktiopetuksessa, jolloin keskitytään esimerkiksi lääkehoitoon lääkehoidon oppimisympäristössä. Pajoissa tavoitteena on oppijan omien voimavarojen löytäminen ja voimaantumisen.

Työelämäkumppanuus ja uraneuvonta

Yksi tärkeä osa ohjausta liittyy sairaanhoitajaverkostojen luomiseen täydennyskoulutuksen aikana sairaanhoitajan urapoluille. Tähän liittyy ohjaus esimerkiksi ammatillisten järjestöjen kuten sairaanhoitaja (liitto) sekä Tehyn toiminnasta. Vuosittain on erilaista yhteistyötä liittojen kanssa, esimerkiksi liittojen edustajien tapaamisia sekä liittojen tuottaman materiaalin hyödyntämistä opiskelun tukena. Esimerkkinä sairaanhoitaja (liitto) julkaisemat taskuoppaat cABCDE toimintamallin, NEWS protokollan ja ISBAR raportoinnin tueksi. Lisäksi tärkeää on kertoa, että Suomessa voi kuulua ammattiliittoon, koska monissa maissa tämä on hyvin vaarallista.

Työelämäkumppanuutta tehdään myös monien työnantajien kanssa. Esimerkiksi Helsingin kaupunki on esitellyt toimintaansa ja kertonut työskentelymahdollisuuksista sekä työllistänyt lukuisia opiskelijoita ensin hoitajan tehtäviin ja laillistuksen jälkeen

sairaanhoitajana. Mentoriopettaja kertoo myös eri toimintaympäristöistä, joissa sairaanhoitajana voi Suomessa toimia, ja kannustaa sairaanhoitajia rohkeasti urasuunnitteluun. SOTE-sillasta valmistuneet alumnit innostavat ja ovat esimerkkinä vielä opintoja tekeville. Heidän tarinoistaan saa vertaistukea. Mentoriopettajalla ja SOTE-silta-alumneilla on yhteinen Whatsapp-ryhmä, jossa jaetaan kuulumisia, tietoa ja vinkkejä puolin ja toisin.

Kannatellen läpi prosessin

Maahanmuuttajasairaanhoitajan polku täydennyskoulutusprosessissa on aina yksilöllinen. Opintojen suorittamiseen ja sitoutumiseen vaikuttavat lukuisat seikat. Uskooko opiskelija saavansa laillistuksen opintojen päätteeksi? Miten hän osaa suomen kieltä? Onko kielen oppimiselle aikaa? Onko verkko-oppiminen tuttua? Mikä on opiskelijan taloudellinen tilanne? Saako hän tukea opintoihin? Kotoa? Viranomaisilta? On arvioitava yksilöllisesti, milloin hän voi aloittaa opinnot, mikä olisi realistinen suoritus aika ja koska hän suorittaisi esimerkiksi harjoittelun/harjoittelut Valviran lausunnon mukaisesti.

Koko prosessin ajan mentoriopettaja tukee, kannustaa ja seuraa opintojen etenemistä ja tarvittaessa myös patistelee opiskelijaa eteenpäin. Hän toimii myös yhdyshenkilönä tarvittaessa eri viranomaisten kanssa toimittaessa ja pitää yhteyttä myös moduulien

opettajiin vieden viestiä puolelta toiselle. Asioita käydään yhdessä opiskelijan kanssa läpi esimerkiksi puhelinkeskusteluissa, Whatsapp-viestein ja sähköpostin kautta sekä ajoittain myös kasvotusten.

Tärkeää on opiskelijoiden yhteinen reflektio mm. pajapäivissä, joissa opiskelijat voivat jakaa kokemuksiaan ja oppivat toisiltaan vielä lisää potilaiden hoitopoluista, hoitokäytännöistä, sairaanhoitajan roolista ja suomalaisesta terveydenhuoltojärjestelmästä ja kehittämistyöstä. Suomen kielen integraatio on oleellinen osa opiskelijan oppimista sekä ohjaamista. Tämä vaatii työaika suomen kielen opettajalle hoitotyön opettajan lisäksi. Suomen kielen taito on ehdoton edellytys päästä sairaanhoitajan työhön ammatinharjoittamisoikeuksien saamisen jälkeen. Myös moduuleissa toimivat opettajat sekä harjoittelua ohjaavat sairaanhoitajat tarvitsevat tukea maahanmuuttajasairaanhoitajien ohjaukseen.

Mentoroiva ohjaus ja fasilitointi ovat edellytys sille, että täydennyskoulutuksen suorittava maahanmuuttajasairaanhoitaja pääsee suomalaiseen terveydenhuoltoon sairaanhoitajan tehtäviin. Toivottavasti ymmärrys ohjaamisen merkityksestä lisääntyy ja siihen ollaan valmiita panostamaan myös tulevaisuudessa.

Lähteet:

- 1 Mentoroinnista apua uralle. Luettu 13.10.2020. <https://www.oph.fi/fi/mentoroinnista-apua-uralle>
- 2 Leskelä, J. 2005. *Mentorointi aikuisopiskelijan ammatillisen kehittymisen tukena*. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteen tiedekunta. Acta Electronica Universitatis Tamperensis 448. Luettu 13.10.2020. <https://trepo.tuni.fi/bitstream/handle/10024/67498/951-44-6331-5.pdf>
- 3 Keränen, E. 2017. *Mentorointi hoitohenkilöstön osaamisen kehittämisen menetelmänä*. Kajaanin Ammattikorkeakoulu. Luettu 13.10.2020. <https://www.the-seus.fi/bitstream/handle/10024/139433/Mentorointi%20hoitohenkiloston%20osaamisen%20kehittamisen%20menetelmana.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- 4 Nummi, P. 2018. *Fasilitoivan Johtamisen Käsikirja*. Helsinki: Alma Talent. Luettu 13.10.2020. <https://docplayer.fi/114437280-Fasilitoivan-johtamisen-kasikirja.html>
- 5 Viljanen, O. 2019. *Voiko psykologista turvallisuutta johtaa?* Työterveyslaitos. Luettu 13.10.2020. <https://www.ttl.fi/blogi/voiko-psykologista-turvallisuutta-johtaa/>

Korkeakoulutetun maahanmuuttajan pätevyitymispolku verkko-opiskeluna – toteutuksen suunnittelun lähtökohtia

STINA HYRKÄS, SIRPA KAUKIAINEN & ANNIINA TOHMOLA

Maahan muuttavien sosiaali- tai terveysalan tutkinnon omaavien ammattilaisten työllistymistä suomalaiseen työelämään tuetaan SOTE-silta -täydennyskoulutuksella. Koulutuksen käytännön toteutuksen suunnittelun taustalla ovat olleet verkko-opetuksen teknisen toteuttamisen asiantuntijat sekä kliinisen työn ja suomen kielen opettajat.

Täydennyskoulutuksella pätevyyttä työelämään

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen tavoitteena oli kehittää sujuva prosessi sairaanhoitajan (kuva 1.), kuntoutuksen (fysioterapeutti, toimintaterapeutti), röntgenhoitajan, bioanalyytikon, suuhygienistin ja kättilön tutkinnon ulkomailla suorittaneiden maahanmuuttajien ammattipätevyyden tunnustamiseen, ammatinharjoittamisoikeuden myöntämiseen ja työllistymiseen. Opetus toteutetaan pääosin verkossa, jota tuetaan simulaatioilla ja käytännön harjoittelulla. Täydennyskoulutuksen avulla sosiaali- tai terveysalan korkeakoulututkinnon

TERVETULOA SAIRAANHOITAJAN TÄYDENNYSKOULUTUKSEEN

Oma edistymiseni

Sairaanhoitajan täydennyskoulutuksessa opiskellaan Moodle-alustalla itsenäisesti.

Lisäksi on lähiopetuspäiviä, joihin kuuluu kolme simulaatiopäivää. Harjoittelu järjestetään terveydenhuollon yksiköissä.

Täydennyskoulutuksen moduulit ovat seuraavat:

- alkukartoitus ja ohjaus
- ammatillinen suomen kieli
- lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä
- lääkehoito
- kliininen hoitotyö: sisätautipotilaan hoitotyö, kirurgisen potilaan hoitotyö, gerontologisen potilaan hoitotyö, mielenterveys- ja päihdepotilaan hoitotyö, lapsen, nuoren ja perheen hoitotyö.
- harjoittelu työelämässä
- ammatillisen osaamisen arviointi (loppukoe).

Kuva 1. SOTE-silta -täydennyskoulutuksen sairaanhoitajien opetuksen sisällöt
(kuva: SOTE-silta Moodle-ympäristö)

ulkomailla suorittaneille tarjotaan mahdollisuus kehittää työllistymisen kannalta riittävää suomen kielen osaamista ja täydentävää ammatillista osaamista.

Opiskelijoiden opiskelutaitojen huomioiminen

Kulttuuriset ja kielelliset erot vaikuttavat kansainvälisten opiskelijoiden oppimiskokemuksiin ja vaikutukset näkyvät erityisesti kliinisissä oppimisympäristöissä. Kulttuurieroja tukevan pedagogisen ilmapiirin luominen voi parantaa opiskelijoiden menestystä kliinisessä oppimisessa.¹ Täydennyskoulutukseen osallistuvat opiskelijat tulevat EU- ja ETA-maiden ulkopuolelta, esimerkiksi Filippiineiltä, Nepalista ja Japanista, joten kulttuuriset ja opiskelutaitoon perustuvat taustat ovat olleet erilaisia. Maailmanlaajuisesti tiedetään opiskelijoiden taidollisten ja taidollisten lähtökohtien olevan hyvin erilaisia, ja heidän monipuoliset tarpeensa haastavat kouluttajia. Maahanmuuttajat osaavat käyttää tietotekniikkaa digitaaliseen viestintään, kuten yhteydenpitoon kotimaahan, mutta osaamisessa on puutteita muilla tietotekniikan käyttöalueilla,² mikä huomioitiin täydennyskoulutusta suunniteltaessa.

Verkko- ja lähiopetuksen yhdistävää opetusta pidetään oppimistuloksiltaan parempana pelkkään verkko-opetukseen verrattuna.³ Verkko-oppiminen on joustava ja interaktiivinen tapa opiskella ja se mahdollistaa erilaisten sisältöjen tuottamisen. SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa opetus toteutetaan monimuotoisesti verkko- ja

kontaktiopetusta yhdistäen. Suunnittelussa pyrittiin huomioimaan moninaiset oppimistyyli. SOTE-silta -täydennyskoulutus sisältää opiskelua Moodlen verkko-oppimisympäristössä, käden taitojen harjoittelua simulaatioissa ja kliinisessä harjoittelussa sekä simuloidun loppukokeen. Täydennyskoulutuksen luomisessa ammatillinen, kielellinen ja verkkopedagoginen asiantuntijuus huomioitiin siten, että opintojaksoa oli kehittämässä kunkin ammattiryhmän sisällöllinen asiantuntija yhdessä Lapin ammattikorkeakoulun etä- ja verkko-opetuksen tukipalveluiden (eOppimispalvelut) kanssa. EOppimispalveluiden suunnittelijat antoivat teknistä ja pedagogista tukea verkko-opintojen suunnitteluun ja toteutukseen.

Monimuotoinen verkko-oppimisympäristö

SOTE-silta -täydennyskoulutuksen verkko-oppimisympäristönä on Moodle. Moodle -ympäristöön laadittu selkeä ja looginen opintojaksojen rakenne auttaa opiskelijaa etenemään opinnoissa ja suorittamaan tarvittavat tehtävät. Verkko-oppimisympäristön suunnittelussa ja toteutuksessa pyrittiin ympäristön selkeyteen, yksinkertaisuuteen ja loogisuuteen. Opiskelun onnistumisen takaamiseksi opiskelijat perehdyttiin Moodlen käyttöön heti opintojen alkuvaiheessa. Kieltaidon kehittymisen lisäksi selkeä oppimisympäristön rakenne tukee ja kannustaa opiskelijaa edistämään opintojaan. Teknisten haasteiden helpottamiseksi oppimisympäristössä käytettiin monipuolisia

Kuva 2. Edistymisen seuranta. Kuva: SOTE-silta Moodle-ympäristö

visuaalisia elementtejä, kuten edistymisen seuranta-työkalua, jonka värikoodipalkin avulla opiskelija voi seurata omien opintojen edistymistä (Kuva 2).

Värikoodit kertovat opiskelijalle nopeasti kaikkien suoritettavien tehtävien tilanteen ja sen avulla myös opettaja näkee helposti kaikkien opiskelijoiden edistymisen työtilassa. Opettajalle tämä työkalu on hyödyllinen opiskelijoiden etenemisen tarkistamisessa ja auttaa löytämään ne opiskelijat, joilla opinnot eivät jostain syystä etene.

Suomen kielen opiskelun näkökulma oli huomioitu sisällön tuottamisen ja tehtävien suorittamisen monipuolisuudessa erilaisilla kirjoittamisen, puhumisen ja kuuntelun tehtävillä. Vuorovaikutteisuus ilmenee esimerkiksi videotallenteina, puhuttuina osuuksina sekä erilaisina vastausmenetelminä. Lisäksi vuorovaikutusta tukee myös simulaatiopäivät ja käytännön harjoittelut. Moodlessa opiskelijat suorittavat monipuolisia tehtäviä tekstien tuottamiseen, puheen nauhoittamiseen ja videoiden laatimiseen liittyen sekä tekevät

automatisoituja tietotestejä. Simulaatiopäivinä harjoitellaan käden taitoja ja vuorovaikutusta kliinisen työn ja suomen kielen asiantuntija-opettajien kanssa yhdessä yhdistäen ammattisanaston käyttöä ja suomen kielistä kommunikointia. Monimuotoisuuden yhdistämisellä pystytään varmistamaan suomen kielen kehittyminen.

Tiimityöllä ja yhteisellä tekemisellä hyviä tuloksia

Moniammatillisen asiantuntijatiimin avulla pystytään rakentamaan sisällöllisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukainen, selkokielinen ja toimiva opetuksen sisältö ja oppimisympäristö. Täydennyskoulutuksesta vastaavien kouluttajien kokemukset ja opiskelijoilta saadut palautteet auttoivat kehittämään verkko-oppimisympäristöä toimivammaksi. Palaute koski esimerkiksi tehtävien runsasta määrää sekä puutteellisia tehtävien palauttamisen ohjeita. Oppimisympäristöä kehitettiin opiskelijoiden ja opettajien palautteeseen perustuen koulutuksen aikana. Tehtävät ja ulkoasu muotoiltiin aiempaa selkeämmiksi ja loogisemmiksi. Oppimisympäristöön onnistuttiin tuottamaan mielekkäitä ja toisiaan täydentäviä sanallisia ja kuvallisia materiaaleja sekä vapaaehtoisia osaamista tai kielitaitoa täydentäviä tehtäviä.

Laadultaan korkeatasoiseen verkko-opetukseen tarvitaan tietoa opiskelijoiden verkossa opiskelun tiedoista ja taidoista sekä hyvää pedagogista osaamista opettajilta, jotta opiskelijoiden yksilölliset tarpeet voidaan huomioida verkkoympäristön suunnittelussa ja

opetuksen toteuttamisessa. Vastaavanlaisen verkko-opetuskokonaisuuden alkuun suositellaan lisäämään verkko-opiskeluun johdattelevaa opetusta, jossa opiskelijat saisivat tarvittavat taidot verkkotyökalujen käyttöön ja pystytään varmistamaan opiskelijoiden riittävät valmiudet.

Lähteet:

- 1 Mikkonen, K., Pitkälampi, & Kääriäinen, M. 2017. *International Healthcare Students in Clinical Learning Environments*. Professional Learning in the Work Place for International Students pp 147-163. Springer, Singapore.
- 2 Guthu, L. & Holm, S. 2010. *Innvandrere på net – En analyse av innvandreres digitale kompetanse*. VOX Nasjonalt Fagorgan for kompetansepolitikk.
- 3 Thai, N. T. T., De Wever, B. & Valcke, M. 2017. *The impact of a flipped classroom design on learning performance in higher education: Looking for the best “blend” of lectures and guiding questions with feedback*. Computers and education. April. 113–126.

Kokemuksia harjoittelujen ohjaamisesta maahanmuuttajien SOTE-silta-täydennyskoulutuksessa

EIJA KATTAINEN & MINNA PARTANEN-RYTI LAHTI

Harjoittelujen tavoitteena on perehdyttää maahanmuuttajasairaanhoitajia suomalaiseen terveydenhuoltoon, antaa valmiuksia toimia sairaanhoitajana toimimiseen ja kehittää suomen kielen taitoa potilastyössä. Tässä artikkelissa kuvataan kokemuksia SOTE-silta-täydennyskoulutukseen osallistuvien opiskelijoiden harjoittelujen järjestämisestä ja harjoittelujen ohjaamisesta sekä annetaan suosituksia maahanmuuttaja sairaanhoitajien harjoittelujen suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin jatkossa. Kehittämiskohteena on myös kliinisen käytännön ohjaajien tukeminen.

Kehittyvät harjoittelukäytänteet

Ensimmäiset harjoittelut alkoivat tammikuussa 2019 Helsingin yliopistollisessa sairaalassa. Harjoittelupaikat saatiin hankkeen ensimmäisenä vuonna Jobiiliin kautta. Jobiilissa harjoitteluorganisaatiot ilmoittavat varattavissa olevista harjoittelupaikoista. Opiskelijat varaavat opiskeluvaiheeseensa sopivan harjoittelupaikan. Harjoittelusta vastaavat opettajat kussakin ammattikorkeakoulussa vahvistavat tai tarvittaessa peruvat harjoittelupaikan. Harjoittelupaikkojen saamisessa oli ongelmia, koska organisaatioissa ei suhtauduttu kovinkaan myönteisesti harjoittelupaikan myöntämiseen. Sekaannusta aiheutti se, että nämä opiskelijat rinnastettiin harjoitteluorganisaatioissa englannin kielellä opiskeleviin sairaanhoitajaopiskelijoihin. Kun ensimmäiset opiskelijat saatiin harjoitteluun, sen jälkeen tie on ollut auki seuraaville ja SOTE-silta -hankkeessa täydennyskoulutettavia otettiin mielellään harjoitteluun. Avainsana on kielitaito. Opiskelijalla on oltava riittävä suomen kielen taito, jotta hän selviää kliinisestä harjoittelusta potilasturvallisuutta vaarantamatta.

Harjoittelujen pituudet vaihtelivat neljästä viikosta kahteenkymmeneen viikkoon riippuen Valviran lausunnosta. Ennen harjoittelua ohjaava opettaja kävi keskustelun opiskelijan kanssa harjoitteluun liittyvistä asioista. Opettaja oli myös yhteydessä harjoittelupaikkaan puhelimitse tai sähköpostilla ja toimitti paikkaan tarvittavat paperit. SOTE-silta -harjoittelijat ovat avoimen korkeakoulun statuksella harjoittelussa, mutta heillä on samat vakuutukset voimassa kuin perustutkinnon sairaanhoitajaopiskelijoillakin.

Täydennyskoulutuksen alkuvaiheessa harjoittelupaikoissa käytiin tavoite- ja arviointikeskustelut paikan päällä. Tämä tarkoitti sitä, että opettaja kävi kaksikin kertaa samassa harjoittelupaikassa ja tämän lisäksi suomen kielen opettaja saattoi käydä seuraamassa opiskelijan kielellistä selviytymistä. Tämä käytäntö vaatii kuitenkin paljon vaatii paljon työpanosta. Yksiselitteisesti ei voitu todeta opiskelijan kannalta selkeää hyötyä sille, käykö opettaja paikan päällä vai tehdäänkö arviointikeskustelut puhelimitse tai muilla audiovisuaalisilla menetelmillä. Täydennyskoulutuksen loppupuolella siirryttiin pääsääntöisesti puhelinarviointeihin edellä mainituista syistä ja kustannusten vähentämiseksi. Lisäksi globaali pandemia keväällä 2020 esti sairaalassa tapahtuvat arvioinnit. Käytäntöä ohjaavat sairaanhoitajat ja opiskelijat arvostivat kyllä pääsääntöisesti opettajien käyntejä harjoittelupaikoissa, mutta oli myös osastoja, joilla työelämäohjaaja ei osallistunut arviointikeskusteluun.

Harjoitteluun kuuluu täydennyskoulutuksessa harjoittelutehtävä suomen kielen oppimisen edistämiseksi. Näin saadaan myös käsitys opiskelijan taidoista tuottaa tekstiä, ymmärtää ohjeet ja soveltaa näyttöön perustuvaa tietoa tehtävien tekemisessä ja sairaanhoitajana toimiessaan. Harjoittelutehtävä palautettiin harjoittelun lopussa ohjaavalle opettajalle, joka hyväksyi tehtävät sisällön puolesta. Tämän jälkeen tehtävät lähetettiin suomen kielen tarkastukseen. Opiskelija sai opettajalta tehtävästä palautteen ja korjausehdotuksia kirjallisesti. Tämä käytäntö kuormittaa suomen kielen opettajaa ja vaatii

melko paljon työaikaa mutta mahdollistaa yksilöllisen oppimisen seuraamisen. Kun tehtävä oli hyväksytysti suoritettu, opiskelija sai opintopisteet suoritetusta harjoittelusta.

Täydennyskoulutuksen alkuvaiheessa opiskelijoita meni harjoitteluun heti suoritettuaan ennen harjoittelua vaadittavat teoriamoduulit. Tämä käytäntö toimi, kun harjoittelussa oli vain muutama opiskelija. Opiskelijamäärien lisääntyessä opettajilla oli vaikeuksia arvioida, kuinka paljon muun työn ohessa resursseja tarvittiin SOTE-silta -opiskelijoiden ohjaamiseen. Tämän vuoksi jatkossa voikin ehdottaa harjoittelujen porrastamista tietyille kuukausille. Tämä vaatii jatkossa kehittämissyhteistyötä harjoittelua tarjoavien organisaatioiden ja Jobiilin ylläpitäjien kanssa. Jos opiskelija voisi itse varata harjoittelupaikan, se helpottaisi kaikkien osapuolien työtä. Opettajat pystyisivät suunnittelemaan paremmin työtään ja opiskelijat omaa elämäänsä harjoittelut huomioon ottaen.

SOTE-silta -hankkeen alussa Metropolia Ammattikorkeakoulun opettajat varasivat Jobiilista harjoittelupaikat ja Diakonia-ammattikorkeakoulun opettajat ohjasivat harjoittelut. Opiskelijamäärän lisääntyessä myös Diakin lehtorit osallistuivat harjoittelupaikkojen etsimiseen ja varaamiseen. Palkallisia harjoitteluja voitiin järjestää osalle opiskelijoista yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa. Tämä helpotti opiskelijan näkökulmasta harjoittelujen suorittamista.

Harjoittelua koskevat suositukset

Ennen harjoittelua

- Kun opiskelija on täydennyskoulutusprosessissa ja sitoutuu suorittamaan teoriaopinnot, on arvioitava yksilöllisesti, milloin hän voi aloittaa harjoittelun/harjoittelut Valviran lausunnon mukaisesti.
- Opiskelija tallentaa kuvallisen CV:n sekä tiedon voimassa olevista rokotuksista verkko-oppimisalustalle sille varattuun tilaan.
- Opettaja sopii opiskelijan kanssa harjoittelupaikan etsimisen joko Jobiin kautta tai mahdollisesti opiskelijan työpaikan kautta.
- Ennen harjoittelua käydään yhdessä opiskelijan kanssa läpi kaikki harjoitteluun liittyvät reunaehdot joko infotilaisuudessa, puhelinkeskustelussa ja sähköpostin kautta.
- Opettaja toimii yhdyshenkilönä harjoittelupaikkaan

Harjoittelun aikana

- Opettaja on yhteydessä harjoittelupaikkaan, vastaa mahdollisiin kysymyksiin ja tukee ohjaavaa sairaanhoitajaa ohjaamiseen liittyvissä kysymyksissä. Harjoittelun arviointi sovitaan joko puhelimen kautta tai paikan päällä tapahtuvaksi, jos siihen on mahdollisuus.
- Opiskelija täyttää harjoitteluun liittyvät paperit yhdessä ohjaajan kanssa. Opiskelija tekee harjoittelutehtävä.

Harjoittelun jälkeen

- Opiskelija toimittaa harjoitteluun liittyvät asiakirjat sekä harjoittelutehtävän verkko-oppimisalustalle.
- Opettaja hyväksyy harjoittelutehtävän ja tarvittaessa pyytää täydennyksiä/korjauksia tehtävään. Opiskelijaa ohjataan suomen kieleen liittyvissä asioissa.
- Opettaja antaa harjoittelupisteet opiskelijalle hyväksytyin harjoitteluna ja harjoittelutehtävän suorittamisen jälkeen.

Harjoittelujen ohjaaminen vaatii jatkuvaa kehittämistä

- Harjoittelua varten tarvitaan opiskelijan ansioluettelo, CV. Tämä voisi olla ensimmäinen harjoitteluun liittyvä tehtävä. CV on tärkeä harjoitteluorganisaatiolle, koska vieraskielistä nimitystä ei aina voi päätellä, onko kyseessä mies- vai naisopiskelija, jolle varataan suojavaatteet ja pukeutumistila. Lisäksi on tärkeää tietää harjoittelijan taustoista, jotta voi etukäteen miettiä ohjaustarpeita. CV:ssä opiskelija myös ilmaisee omia tavoitteitaan harjoitteluun.
- On tarkennettava, mitkä teoriamoduulit on suoritettava ennen harjoittelua ja mitkä voidaan suorittaa harjoittelun aikana tai harjoittelun jälkeen. Tämä vaikuttaa harjoittelujen järjestämiseen. Ennen harjoitteluja tärkeää on tuntea suomalainen lainsäädäntö ja palvelujärjestelmä.

Potilasturvallisuuden vuoksi on suoritettava lääkehoitomo-
duuli ja lääkelaskut hyväksytysti ennen harjoittelua. Poti-
lasturvallisuuteen liittyvien asioiden on oltava opiskelijalla
selvillä ennen harjoittelua.

- Harjoittelun jälkeen olisi hyvä järjestää yhteinen reflek-
tio, jossa opiskelijat jakaisivat harjoittelukokemuksiaan
ja oppisivat toisiltaan vielä lisää potilaiden hoitopoluista,
hoitokäytännöistä, sairaanhoitajan roolista ja suomalaisesta
terveydenhuoltojärjestelmästä ja kehittämistyöstä.
- Suomen kielen integraatio harjoitteluun on tärkeä osa
opiskelijan oppimista sekä harjoittelun ohjaamista. Tähän
tarkoitukseen olisi hyvä varata työaika suomen kielen
opettajalle. Hyvä suomen kielen taito on ehdoton edellytys
päästä sairaanhoitajan työhön ammatinharjoittamisoikeuk-
sien saamisen jälkeen.
- Harjoittelua ohjaavat sairaanhoitajat tarvitsevat tukea
ohjaukseen. Ohjaajien tukeminen oppilaitoksen puolelta
olisi järjestettävä joko työnohjauksellisesti tai muuten
kasvotusten tapahtuvana toimintana. Ymmärrys ohjaamisen
merkityksestä lisääntyy yhdessä pohtimalla ja ongelmien
ratkaisumallien kehittämisellä.

Simulaatio arvioinnin välineenä – simuloitu loppukoe

MERVI TAKAEILOLA

SOTE-silta -hankkeessa on ollut mahdollisuus toteuttaa simulaatioi-
ta osana moduulimallia. Simulaatioharjoituksia on tehty alkukartoi-
tuksen yhteydessä sekä klinisen hoitotyön moduuliin sisältyvinä
pakollisina opintoina että loppukokeena. Hankkeessa on keskitytty
lisäämään osaamista ja myös mittaamaan sitä erilaisilla menetel-
millä.¹ Keskeistä onkin potilasturvallisuuden säilyttäminen, joten
kielen hallintaa, kommunikointia ja vuorovaikutusta tulee toteuttaa
täydennyskoulutusmallissa.^{2,3}

Simulaatio oppimisen menetelmänä

Simulaatiot nähdään tärkeänä osana täydennyskoulutusta suo-
men kielen oppimisen näkökulmasta.⁴ Standardoidut skenaariot
on suunniteltu siten, että ne sisältävät kieleen liittyviä harjoituksia

– esimerkiksi toimenpiteeseen valmistaminen ja toimenpiteen suorittaminen – ohjaustilanteita sekä suullista ja kirjallista raportointia. Osallistuja harjoittelee hänelle osoitetuissa moduuleissa tai osioissa, joita hänen tulee täydentää, kieleen ja kompetenssiin liittyviä asioita, jotka yhdistetään konkreettisesti toteutuksiksi simuloituissa tilanteissa. Selkeä tarve tässä täydennyskoulutuksessa on saada arvio ammatillisesta osaamisesta standardoiduilla menetelmillä, jotta arviointi olisi tasapuolinen ja vaikuttava. Yleissairaanhoidajan opnnot (180 op) ovat olleet pohjana tuottaa skenaarioita simulaatioihin, jotka mittaavat ja arvioivat osaamista niiltä osa-alueilta, jotka täyttävät yleissairaanhoidajana osaamisen.⁵

Simuloitu loppukoe

Ennen simuloitua loppukoetta simulaatiomenetelmään tutustutaan simulaatiopäivissä, joita on pakollisina opintoina kaksi päivää. Tällöin osallistuja pääsee kokeilemaan menetelmää ja tutustuu siihen, mitä loppukoe sisältää ja miten se toteutetaan. Samalla kliinisen osaamisen asioita kerrataan ja jaetaan osaamista ja tietoa osallistujien kesken. Osallistuja tekee simuloitun loppukokeen opintojen lopussa, jolla voidaan varmentaa osaaminen.

Simulaatiossa on kysymys autenttisen tilanteen jäljittämisestä mahdollisimman tarkasti. Perinteisesti simulaatio pitää sisällään perehtymisen asiaan, alkuinfon (*Briefing*), itse simulaation (*Simulation*) ja jälkipuinnin (*Debriefing*). Jokainen opiskelija saa saman alkuinfon

ja toteuttaa yksilöllisesti simulaation. Simulaatiota seuraa jälkipuinti, jossa käydään läpi osaamisen ja oppimisen prosessi. Kuvassa 1⁶ esitetään asetelma jälkipuintitilanteesta, jossa osallistuja saa itse tuoda esille, mitä jo mielestään osaa ja millä osa-alueilla kaipaa vielä osaamisen lisäämistä. Jälkipuinnissa fasilitoija (*Facilitator*) on osaamisen alueiden tarkkailija, joka antaa ohjauksen ja kokoaa yhteen, missä onnistuttiin ja mitä osaamista tarvitaan vielä.⁷⁸

Simuloidussa loppukokeessa on kysymys yksilön osaamisesta.⁹ Jokainen simulaatio tuottaa yksilöllisen oppimisen kokemuksen, joka vastaa henkilökohtaista oppimisen tavoitetta. Osaamista

Kuva 1. Simuloitu loppukokeen jälkipuinti. Kuva: Turun ammattikorkeakoulun kuvamateriaali 2018

Osaamisen arviointi simulaattorissa. Kuva: Sirpa Rajala

laajennetaan jälkipuinnissa, joka tuo esille yksilön osaamisen yhteisölliseen käsittelyyn. Vertaistuen antaminen ja saaminen lisäävät oppimista ja syventävät osaamista ennestään. Simuloituun loppukokeeseen valmistaudutaan osallistumalla moduulimallin verkko-opintoihin. Osallistuja saa ennen loppukoetta hoidettavan potilaan materiaalit, joihin tutustua. Kokemus oman osaamisen lisääntymisestä

vahvistaa osallistujien itsetuntoa, antaa enemmän luottamusta erityisesti suomen kielen osalta sekä luo potilasturvallisuutta.¹⁰ Simuloitu loppukoe on korkean tason (*High-Fidelity*) simulaatioita, joissa mitataan osaamista ja tehdään arvioiteja eri osaamisen alueilla.¹¹

Arvioinnissa on oleellista keskittyä tärkeimpiin asiakokonaisuuksiin, jotka nousevat yleissairaanhoitajan osaamisvaatimuksista. Nämä ovat loppukokeessa poimittu erillisiksi elementeiksi, joita arvioidaan.¹² Loput arvioidaan, kun opiskelija osallistuu moduuleissa erilaisiin teoriakokeisiin ja testeihin, jotka pohjautuvat osaamisvaatimuksiin. Arviointia tekee siihen perehtynyt henkilö, joka tässä hankkeessa on ollut kliininen hoitotyön opettaja ja suomen kielen ja viestinnän opettaja. Arviointi ei perustu pelkästään kliinisen taidon arviointiin, vaan myös suomen kielen viestintään ja kommunikointiin. Suomessa sairaanhoitajalla on iso vastuu päätöksenteosta eri hoitotyön tilanteissa. Tämä on tärkeimpiä asioita, joita moduulipohjaisessa opetusmallissa halutaan viestittää EU:n ja ETA-maiden ulkopuolelta tuleville sairaanhoitajille, joiden päätöksenteko pohjautuu usein pelkästään lääkärin konsultaatioon.

Simuloitu loppukoe osana sairaanhoitajan osaamista

Simulaatioilla ja simuloidulla loppukokeella on laajempi merkitys yksilön kannalta. Vastuu omasta osaamisesta ja sen kehittamisestä suomalaisessa terveydenhuollossa opitaan täydennyskoulutuksen aikana.¹³ Hyvien sairaanhoitajaverkostojen luominen siis aloitetaan

täydennyskoulutuksen aikana, ja verkostot kantavat myös työelämässä. Verkostoituminen ja samanlaisuuksien kokeminen lisäävät tunnetta omasta osaamisesta ja antavat uskallusta nähdä itsensä osaavana sairaanhoitajana. Vaikka osaamista ja sen täydentämistä painotetaan, tarkoittaa se myös kielellistä kehittymistä niin ammattikielen kuin puhekielenkin osalta. Simulaatiot ovat yksi tärkeimmistä paikoista opetella ammatillista ja puhekieltä sairaanhoidon osaamisalalla.

Lähteet:

- 1 Brauer, S. 2018. *Digital Open Badge-Driven Learning – Competence-based Professional Development for Vocational Teachers*. Acta Universitatis Lapponiensis 380. University of Lapland Printing Centre, Rovaniemi.
- 2 Gregory, D. M., Guse, L. W., Dick, D. D., Russell, C.K. 2007. *The Journal of Nursing Education, Patient safety: where is nursing education?* 46 (2). 79–82.
- 3 Rajala, S. & Takaeilola, M. 2017. Ammatillisen kielitaidon kehittyminen sairaanhoitajien pätevyyskoulutuksessa. *Kieli, koulutus ja yhteiskunta* 8 (5). Luettu 20.10.2020. <https://www.kieliverkosto.fi/fi/journals/kieli-koulutus-ja-yhteiskunta-lokakuu-2017-2/ammattillisen-kielitaidon-kehittyminen-sairanhoitajien-patevoitymiskoulutuksessa>

- 4 Lavoie, P. & Clarke, S. P. 2017. Simulation in nursing education. *Nursing*, 147 (7). 18–20. DOI: 10.1097/01.NURSE.0000520520.99696.9a
- 5 Korhonen, T. & Silén-Lipponen, M. Yleissairaanhoidaja 180 op osaamisvaatimukset. Luettu 20.9.20 : <https://blogi.savonia.fi/ylesharvointi/>
- 6 Turun ammattikorkeakoulun kuvakokoelma 2018.
- 7 Dieckmann, P., Patterson, M., Lahlou, S., Mesman, J., Nyström, P. & Krafe, R. 2017. *Advances in Simulation* 2:21. Luettu 20.9.2020. <https://advancesinsimulation.biomedcentral.com/track/pdf/10.1186/s41077-017-0054-1>
- 8 Decker, S., Sideras, S., Rokstraw, L., Franklin, A., Lioce, L. & Meakim, C. (2013). Standards of BestPractice: Simulation Tarndard VI: The Debriefing Process. *Clinical simulation in Nursing*, 9, 26-29. doi: 10.1016/j.eens.2013.04.008
- 9 Gaba, D. 2004. The future vision of simulation in health care. *Qual Saf Health Care* 2004; 13. Luettu 20.9.2020. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1765792/pdf/v013p000i2.pdf>
- 10 Sitran selvityksiä 146. Kohti osaamisen aikaa 30 yhteiskunnallisen toimijan yhteinen tahtotila elinikäisestä oppimisesta. Helmikuu 2019.
- 11 Rourke, L., Schmidt, M. & Garga, N. 2010. Theory-based research of high fidelity simulation use in nursing education: a review of the literature. *The International Journal of Nursing Education Scholarship* 2010; 7: Article11. DOI 10.2202/1548-923X.1965. Epub 2010 Mar 27.
- 12 Simulation Quality, Achieving Patient Care. 2020. Luettu 20.10.2020. <http://laerdaclcdn.blob.core.windows.net/downloads/f1888/AB-KXYYSASimFolder.pdf>
- 13 Poikela, E. 2012. Jatkuva oppiminen koulutusstrategian lähtökohtana. Teoksessa Kivekäs, M., Eeronheimo, A., Kangastie, H., Kokkonen, O. & Kunnari, K. (toim.). *Nuotiotulilla keskustelua Lapin aikuiskoulutuksesta. Aikuiskoulutuksen artikkelikokoelma*. Rovaniemen ammattikorkeakoulu.

Simulaatioiden merkitys maahanmuuttaja-sairaanhoitajien täydennyskoulutuksessa

EIJA KATTAINEN, MINNA PARTANEN-RYTI LAHTI
& AINO EZEONODO

Tässä artikkelissa kuvataan SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa toteutettujen simulaatioiden merkitystä osana maahanmuuttaja sairaanhoitajien täydennyskoulutusta. Simulaatioilla tarkoitetaan oppimistilanteita, joissa harjoitteluolosuhteet ovat mahdollisimman samanlaisia kuin kliinisessä käytännössä. Simulaatioiden tarkoituksena on antaa siihen osallistuville opiskelijoille varmuutta potilastilanteissa toimimiseen, potilaiden ohjaamiseen ja hoidosta tiedottamiseen sekä perehdyttää Suomessa käytettäviin hoitovälineisiin.

"Tutkimusten mukaan simulaatioilla on erittäin tärkeä merkitys sairaanhoitajakoulutuksessa."

Simulaatioiden tärkeys ennen sairaalaharjoittelua

Simulaatioissa harjoitellaan muun muassa potilaan elintoimintojen tarkkailua ja seuranta ABCDE työkalua hyödyntäen (A=Airway, hengitystiet; B=Breathing, hengittäminen; C=Circulation; verenkierto; D=Disability, tajunnantaso; E=exposure, kaikki muut huomioitavat asiat) NEWS-pisteytyksen (Aikaisen varoituksen pisteytysjärjestelmä) käyttöä potilaan tilan arvioinnissa. ISBAR raportointi menetelmän käyttöä (I=Identification, esittele ja tunnista; S=Situatio, tilanne; B=Background, taustatiedot; A= Assessment, arviointi; R=Recommendation, toimintaehdotukset). Tavoitteena on käytännön taitojen lisäksi oppia itsenäisen päätöksenteon ja itsearviointivalmiuksia. Oman toiminnan arviointi ei ole aina tuttua eri kulttuureista tuleville sairaanhoitajille. Sairaanhoitajan työssä reflektiotaidot ovat kuitenkin tärkeä osa ammatillisuutta.

Tutkimusten mukaan simulaatioilla on erittäin tärkeä merkitys sairaanhoitajakoulutuksessa. Simulaatioiden tehtävänä on tutustuttaa opiskelijat toimintaympäristöön, luoda turvallisuutta ja omiin

taitoihin luottamista.¹ Maahanmuuttaja sairaanhoitajien ammatillisen pätevöitymisen tavoitteena on tuottaa ja vahvistaa juuri näitä taitoja. Simulaatiot ennen harjoitteluun menoa toimivat osaamisen varmistamisena ja antavat sekä oppilaalle ja opettajille käsityksen mahdollisista kehittymistarpeista kliinisissä ja suomen kielentaidoissa.

Simulaatiopäivät SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa

Simulaatioita järjestettiin hankkeen alkuvaiheessa alkutestauksen nimellä. Testaus tuntui kuitenkin opiskelijoista vaativalta, joten tämän toiminnan nimeä muutettiin alkukartoitukseksi. Alkukartoituksia järjestettiin Turussa ja Helsingissä sekä myöhemmin myös Lapin ammattikorkeakoulussa. Simulaatiot toteutettiin kolmena eri päivänä, jossa ensimmäisenä päivänä opiskelija teki kirjallisia testejä eri hoitotyön ja lääkehoidon alueilta sekä osaamisen näytön potilaan ABCDE-tarkkailusta. Hän sai myös materiaalia ja ohjeita, miten hänen tulee valmistautua toiseen ja kolmanteen simulaatiopäivään. Simulaation toisena ja kolmantena päivinä harjoiteltiin syvemmin ABCDE, NEWS ja ISBAR menetelmien käyttöä potilaiden hoidossa. Näiden päivien rakenne koostui erilaisista sisätauti- ja kirurgisten sekä mielenterveys potilaiden hoitotyön tilanteista.

Simulaatiopäivien aikana kerrattiin yhdessä opiskelijoiden kanssa erilaisia hoitotyön kliinisiä taitoja. Molempien päivien lopussa toteutettiin simuloitu hoitotyön tilanne, jossa opiskelijat pääsivät harjoittelemaan potilaan hoitamista hyvin kokonaisvaltaisesti.

Opiskelijan piti toteuttaa potilaan voinnin tarkkailua, raportointia, hoito-ohjeiden toteuttamista sekä potilaan ja tarvittaessa omaisten ohjaamista.

Tilaisuuteen osallistuvat opettajat huolehtivat ajankäytöstä. Keskelle annettiin sama aika tapauksen hoitamiseen. Opettajat toimivat myös eri rooleissa: potilaana, sairaanhoitajana ja lääkärinä havainnoiden opiskelijan toimintaa simulaatioiden aikana. Potilastapausten simuloinnin jälkeen pidettiin lyhyt reflektio, jossa opiskelija arvioi suoriutumistaan ja sai palautetta tilanteeseen osallistuvilta opettajilta. Alkukartoitus ja simulaatiot kestivät 1,5 h/ opiskelija. Samana päivänä oli maksimissaan kuusi opiskelijaa simulaatioissa.

Simulaatioiden merkitys opiskelijan näkökulmasta

Simulaatiotilanteet jännittivät suurinta osaa opiskelijoista. Jännitystä aiheutti usean opettajan läsnäolo ja oma selviytyminen tilanteista. Itsereflektio oli lähes kaikille opiskelijoille haasteellista. Heidän aikaisemmissa koulutuksissaan itsearviointiin ei ollut totuttu. Opiskelijat kokivat kuitenkin saaneensa varmuutta erilaisissa potilastilanteissa toimimiseen sekä ohjeita niihin asioihin, joita pitää vielä harjoitella lisää. Itsereflektoinnin on todettu auttavan kliinisissä tilanteissa selviytymistä ja opettavan stressin hallintaa.² Simulaatiot auttoivat myös tulevien harjoittelujen tavoitteiden laatimisessa, koska opiskelijat huomasivat mitä heidän on vielä vahvistettava sairaanhoitajan ammatillisessa toiminnassa.

Opiskelijat olivat simulaatiopäiviin erittäin tyytyväisiä ja opetustapa oli juuri sellainen mitä he halusivat. Tuttuja asioita palautui mieleen ja uutta tietoa tuli paljon heidän tutustua uusiin ja erilaisiin hoitotyön välineisiin. Opiskelijat oppivat myös hoitotyön sanastoa ja terminologiaa simulaatiopäivien aikana.

Simulaatioiden merkitys opettajien näkökulmasta

Simulaatioissa opettajat havaitsivat opiskelijan suoriutumista ammatillisen toiminnan ja suomen kielen näkökulmista. Erityisesti kiinnitettiin huomiota ABCDE-protokollan mukaiseen toimintaan, NEWS-pisteytyksen hallintaan ja ISBAR-raportoinnin osaamiseen sekä aseptiseen toimintaan potilasturvallisesti.

Osa opiskelijoista oli valmistautunut hyvin tilanteeseen etukäteen selvittämällä heille lähetetyn materiaalin mukaiset tehtävät. He selvisivät hyvin simulaatiotilanteista. Joillekin tuottivat vaikeutta suomenkieliset termit, lääkkeiden ja diagnoosien suomen kielen mukainen ääntäminen. Näistä asioista suomen kielen opettaja antoi lisäohjeita ja suosituksia. Joidenkin tehtävien tekemiseen simulaatiotilanteessa opiskelijat olisivat tarvinneet enemmän aikaa, koska välineistö ei ollut heille tuttu. Lähihoitajan tehtävissä tai hoiva-avustajana toimiessaan he eivät tee sairaanhoitajan tehtäviä.

Simulaatiotilanteiden jälkeen reflektioissa opettajat pyrkivät vahvistamaan opiskelijoiden ammatillista itsetuntoa korostamalla heidän osaamistaan ja neuvomalla mistä lisätietoa löytyy.³ Opiskelijoita kannustettiin yksilöllisesti hankkimaan lisää tietoa ennen harjoittelua.

Simulaatioiden kehittämisehdotus

Opiskelijoille annettiin etukäteismateriaalia ennen simulaatioita. Materiaalia voisi vielä täydentää siten, että ennen simulaatiopäiviä opiskelijat tekisivät testin tai tehtävän, jossa käsiteltäisiin simulaatiopäivien aiheita. Esimerkiksi, kun kyseessä on polvileikatun potilaan kotihoidon ohjaus, opiskelijan pitäisi lukea ennen simulaatiota yleiset periaatteet polvileikkauksen jatkohoidosta, kotona kuntoutumisesta, mahdollisista komplikaatioista ja milloin on otettava yhteyttä terveydenhuoltoon. Ennakkotehtävä auttaisi opiskelijoita pääsemään vielä paremmin simulaatiopäivien aiheisiin sisälle, jolloin myös hyöty simulaatioista opiskelijoille olisi vielä parempi. Huolellinen valmistautuminen simulaatiopäiviin lisää oppimista merkittävästi. Kun osaa soveltaa teoretietoa ja aikaisempaa osaamistaan simulaatioissa, varmuus harjoitteluista selviytymiseen kasvaa.

Lähteet:

- 1 Norman Jamil 2012. Systematic Review of the Literature on Simulation in Nursing Education. *The ABNF Journal*, 24-28.
- 2 Cheng-Joo, Eng & Hsiang-Chu, Pai 2015. Determinants of Nursing competence of nursing students in Taiwan: The role of self-reflection and insight. *Nurse Education Today*, 35(3), 450-455.
- 3 Robbin Miraglia & Asselin Marilyn 2015. Reflection as an Educational Strategy in Nursing Professional Development. An Integrative Review. *Journal for Nurses in Professional Development* 31(2), 62-72.

Lopuksi – SOTE-silta -täydennyskoulutus aikalaiskuvauksena

KAIJA MATINHEIKKI-KOKKO, PÄIVI RIMPIOJA & RAIJA SAIRANEN

EU- tai ETA-alueen ulkopuolelta Suomeen muuttavan sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen on osoitettava ammatti- ja kielitaitonsa, ennen kuin hän voi toimia laillistettuna ammattilaisena Suomessa.¹ Koko laillistamisprosessin läpikäyminen voi viedä vuosia. Koska se on kallista sekä alan ammattilaiselle että vastaanottavalle yhteiskunnalle, maahanmuuttajia vastaanottavat maat pyrkivät sujuvoittamaan korkeakoulutetun ammattilaisen työllistymisedellytyksiä omaan koulutusammattiin.

SOTE-silta -täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille -julkaisussa¹ on kuvattu neljän korkeakoulun yhteistyönä luotua täydennyskoulutusta. Koulutusmoduuleista rakentuva täydennyskoulutus tarjoaa koulutettaville joustavan tavan suorittaa laillistamispäätöksessä häneltä edellytettäviä ammatti- ja kieliopintoja. Tässä julkaisussa opettajat ovat avanneet malliin

perustuvia täydennyskoulutuksen käytänteitä. Kuvauksissa lukija on päässyt mukaan oppimisprosesseihin niin opettamisen kuin oppimisen näkökulmasta. Mikä kuvauksissa nousee pintaan tässä ajassa?

Mistä opettajat puhuvat?

Opiskelijan silmin. Opettajat kuvaavat oppimista usein opiskelijoiden silmin. He eivät lähde teorioista, pedagogisista tai didaktisista ideoista, vaan opiskelijoiden oppimisesta ja oppimiskokemuksista. Kuvatut kokemukset perustuvat opiskelijoiden oppimispäiväkirjoihin, palauteviesteihin, oppimisen itsearviointiin tai heidän työsuorituksiinsa. Oppimisen näkyväksi tekeminen näyttäytyy täydennyskoulutuksessa paitsi koulutuksen katsomisena opiskelijoiden silmin, myös opettajien pyrkimyksenä selkeyteen ja yksiselitteisyyteen. Opiskelijan tulee tietää, mitä tehdä ja miten. Opettajien arvio keskittyy siihen, mikä edistää tai estää koulutettavien oppimisprosesseja. Kuvauksissa tulee esiin se, mitä John Hattie² pitää opettamisessa kaikkein tärkeimpänä. Opettajan on jatkuvasti tiedostettava hänen vaikutuksensa opiskelijoihinsa ja todistettava tämä vaikutus. Hattien keskeinen viesti koskee oppimisen näkyväksi tekemistä. Näkyväksi tekemisellä on keskeinen merkitys oppimisessa ja sen ohjaamisessa. Väite perustuu kaikkien aikojen laajimpaan oppimista koskevaan tutkimusaineistojen meta-analyysiin.

Monialainen yhteistyö. Monialaisen asiantuntijatiimin merkitys nousee täydennyskoulutuksessa tärkeäksi, sillä yhteistyön avulla pystytään kouluttajien kokemuksen mukaan rakentamaan sisällöllisesti ja toiminnallisesti tarkoituksenmukainen, selkokielineen ja toimiva opetuksen sisältö ja oppimisympäristö. Yhteisopettajuus, jossa ammattiopetuksen asiantuntija sekä kielen ja viestinnän asiantuntija tekevät töitä yhdessä, on opettajien mukaan oppimista ja sen arviointia selkeyttävää. Arviointi ei perustu pelkästään ammattitaidon arviointiin, vaan myös suomen kielen viestintään ja kommunikointiin, mikä on olennainen osa sosiaali- ja terveysalalla vaadittavaa osaamista. Myös koulutukseen osallistujat haastetaan tunnistamaan aiempaa osaamistaan ja kehittämistarpeitaan.

Opettajan osaaminen. Täydennyskoulutuksessa opettajalta vaaditaan laaja-alaista osaamista. Kuvaukset tuovat esiin sen, että opettajan on pystyttävä arvioimaan koulutettavien yksilöllisiä koulutus- tarpeita ja valittava opintojen sisällöt ja toteutusmuodot arvioinnin mukaisesti. Osallistava yksilöohjaus motivoi koulutettavaa rakentamaan omaa urapolkuaan, johon hän tarvitsee etenkin alkuvaiheessa ohjausta. Opettajan on myös vahvistettava koulutettavan työelämäosaamista sekä rakennettava koulutus- ja työelämäverkostoa, mikä tukee ulkomailla tutkinnon suorittaneiden pääsyä oman alansa työmarkkinoille.

Oppiminen rakentuu pitkälle aiemman osaamisen varaan. On otettava selvää, mitä koulutettava tietää ennestään. Ilman oppimiseen vaikuttavien ammatillisten, kulttuuristen, sosiaalisten ja psykologisten tekijöiden tunnistamista, tehokasta oppimista ja sen

ohjausta ei pääse tapahtumaan. Kuvauksista ilmenee, että opiskelijoilta saadun palautteen mukaisesti opettajat uudistavat oppimistehäviä, kehittävät oppimisympäristöä ja opetuksen ohjausta toimivaksi, selkeäksi ja loogiseksi.

Jatkuva kehittäminen. Toimintatapojen uudistaminen ja oman osaamisen kehittäminen on mahdollistunut kehittämisprojektien turvin. Kehittämisprojektit ovat olleet pitkään maahanmuuttajataustaisen koulutuksen hallintalogiikka Suomessa. Lyhytjännitteisyys koetaan kuitenkin projektimaisen työskentelyn käänköpuolena. Tämä ilmenee kouluttajien toivepuheena kehitettyjen oppimiskäytänteiden jatkuvuudesta. Täydennyskoulutus määrittyy joustavasti koulutettavien tarpeista käsin, mutta lyhytjännitteisesti koulutusmoduulien mittaisena, alituisesti muuttavana ja kiinnittyneenä projektimittaiseen suoriutumiseen. Jatkuva kehittäminen edellyttäisi myös opettajien ja työelämässä toimivien ohjaajien oman osaamisen uudistamista heille tarjottavan täydennyskoulutuksen avulla.

Opettajat muistuttavatkin, että koulutusten kustannuksia arvioitaessa on kyse valinnoista, mihin resurssit kohdistetaan. Tämä saa kokeneen opettajan kysymään, kannattaako jo valmistuneen sairaanhoitajan viedä tutkinto-opiskelupaikka ja opiskella oma ammatti toiseen kertaan sen sijaan, että hän voisi tehokkaalla täydennyskoulutuksella päästä ammattiin, jossa hän tuottaa yhteiskunnan kipeästi kaipaamia palveluja. Ulkomailla tutkinnon suorittaneiden tehokas täydennyskoulutus edellyttää jatkuvuutta koulutuksen kerätuonteisen pilottitoiminnan sijaan. Jatkuvuutta vaaditaan myös

työelämälähtöisen ja opetustarpeita vastaavien monimuotoisten opetusohjelmien kehittämiseen sekä täydennyskoulutusverkoston rakentamiseen.

Miltä onnistuminen oppimisessa ja opettamisessa tuntuu?

Onnistuneessa täydennyskoulutuksessa opettajat ja koulutettavat oppivat toisistaan ja toisiltaan. Täydennyskoulutuksessa tähdätään siihen, että sosiaali- ja terveysalan koulutuksen jo hankkinut maahanmuuttaja pääsisi mahdollisimman nopeasti toteuttamaan osaamistaan hankkimassaan ammatissa. Näin vastataan myös sote-alan kasvavaan työvoimatarpeeseen. Myös maahan muuttanut ammattilainen haluaa ammatilliset tietonsa, taitonsa ja osaamisensa työelämän käyttöön tehokkaasti.

Täydennyskoulutuksessa maahanmuuttaja on uuden ammattillisen toimintaympäristön äärellä ja uudella energialla. Innostusta voivat kuitenkin varjostaa myös erilaiset uhkakuvat ja pelot omasta osaamattomuudesta. Vieraan kielen käyttö työyhteisössä ja asiakastyössä pelottaa usein alkuvaiheessa. Kun toiminta ja tekeminen lähtevät haluttuun suuntaan, se tuntuu onnistumisena herättäen oppijoissa innostusta, luottamusta, ammatillista varmuutta ja ylpeyttä, sitoutumista ja ammatti-identiteetin vahvistumista, kuten

koulutettavat oppimispäiväkirjoissaan kuvaavat. Aikaisemmin hankitu ja uusi osaaminen yhdistyvät, ammatillinen tietoperusta uudistuu, asiakkaiden ja työyhteisön odotuksiin pystytään vastaamaan.

Modulaarisuus. Täydennyskoulutuksessa ei opita kaikkea kerralla, vaan koulutusmoduulien ohjaamana oppiminen muotoutuu työelämään johtavaksi poluksi. Polku koostuu ammatillisista ja suomen kielen opinnoista. Ne nivoutuvat toisiinsa sekä ajallisesti että sisällöllisesti. Modulaarisuus antaa tilaa oppimisprosessin reflektiolle ja tuo prosessiin myös yhteistyöverkoston kannalta tärkeää joustavuutta. Modulaarinen koulutuspolku rakentuu joustavasti eri oppilaitosten muodostamien toimipisteiden ja sovittujen vastuuroolien mukaisesti. Yhteisen SOTE-silta -täydennyskoulutuksen ympärille on mahdollista tuoda myös erilaisia ammatillisia täsmäsisältöjä ja -vaiheita.

Simulaatiossa autenttinen oppimisympäristö ja -tilanne jäljitellään mahdollisimman tarkasti. Simulaatio-opetus tukee työelämän vaatimaa ammatillista osaamista sekä luo sujuvuutta oppilaitoksen ja työelämän väliseen yhteistyöhön. Opettajat pitävät simuloitua oppimista onnistuneena, koska näin voidaan lisätä mm. potilasturvallisuutta. Opettajien mukaan jokainen simulaatio tuottaa yksilöllisen oppimisen kokemuksen, jota voidaan arvioida tarkasti eri osaamisen alueilla sekä laajentaa oppimista yhteisölliseen käsittelyyn ja lisätä näin vertaistuen avulla oppimista.

Sairaanhoitajat ovat täydennyskoulutuksen suurin ammattiryhmä, mikä näkyy myös tälle ammattiryhmälle räätälöityinä simuloituna koulutusratkaisuin ja karrtuneena pedagogisena kokemuksena. Useissa kirjoituksissa kokemukset perustuvat juuri sairaanhoitajien

täydennyskoulutukseen. Sairaanhoitajille tarjottavaan simuloituun loppukokeeseen opiskelija voi valmistautua tutustumalla verkossa tarjottavaan loppukokeen oppimismateriaaleihin. Työelämässä tapahtuvaa harjoittelua edeltää simuloitu oppimistilanne. Opettajan mukaan kokemus oman osaamisen lisääntymisestä vahvistaa osallistujien itsetuntoa, antaa enemmän luottamusta erityisesti suomen kielen osalta sekä luo potilasturvallisuutta.

Työelämäharjoittelussa sosiaali- ja terveysalan ammattilaisen ohjaamisessa ovat läsnä hänen oppimiseensa vaikuttavat olennaiset tekijät: motivaatio, tarve oppia, työtilanteiden luoma merkitys oppimiselle. Laillistamisprosessiin kuuluva työharjoittelu pyritään opettajien mukaan hyödyntämään mahdollisimman hyvin sekä kielen että ammatillisten valmiuksien oppimisessa. Kuten eräs opettaja toteaa, työelämän oppimistilaisuutta ei voi jättää käyttämättä maksimaalisesti hyväksi. Työelämässä tapahtuvan harjoittelun ja oppimisen keskeinen merkitys maahanmuuttajataustaiselle ammatilliselle nousee esille myös kansainvälisten silta- ja täydennyskoulutusta vaikutusta arvioivassa seurannassa.³

Työelämään viety ohjaus mahdollistaa paitsi ammattiosaamisen karttumisen, lisää myös koulutettavan ammatillista kielitaitoa työelämän moninaisissa vuorovaikutustilanteissa: asiakas/potilasvuorovaikutuksessa, työyhteisön ja muun terveydenhuollon jäsenenä. Kokemusten mukaan työharjoittelussa substanssiopettajan rinnalla toimiva kielenopettaja voi aktivoida myös muita työyhteisön jäseniä tarkastelemaan itsestään selvinäkin pitämiään tilanteita uudella tavalla. Kielenopettaja pystyy antamaan konkreettisia vinkkejä

opiskelijalle itseopiskeluun tai kielen piirteisiin, joihin hän voi itse jatkossa kiinnittää huomiota. Kielenoppimisen tilanteet ovat työelämässä moninaiset. Kokenut opettaja tunnistaa ne kohdat, joissa henkilökohtainen ohjaus tuottaa tuloksia (harjoittelujaksot, ammatillisen viestinnän ja kielitaidon oppiminen) ja toisaalta ne vaiheet, joissa on mahdollista selvittää ja edetä esimerkiksi itsenäisten verkko-opintojen avulla (esim. kielen rakenteiden opiskelu).

Dialoginen verkko-opetus. SOTE-silta -täydennyskoulutus on pääosin verkko-opetusta ja -oppimista, jossa Moodle toimii koivana verkkoalustana ja oppimisympäristönä. Verkko-opetuksen etuina opettajien mukaan ovat opiskelun joustavuus, omaehtoisuus, ajansäästö ja opetuksen saavutettavuus. Omaehtoinen opiskelu palkitsee etenkin kyvykkäitä opiskelijoita, jotka suoriutuvat hyvin tehtävistä ja etenevät opinnoissaan. Verkko-opetus on saavutettavaa myös eri puolella Suomea asuville yksittäisille maahanmuuttaja-ammattilaisille.

Verkkokurssi eroaa kuitenkin kasvokkain opetettavasta kurssista monin olennaisin tavoin. Tämän vuoksi verkko-opetuksen ratkaisut vaativat paljon suunnittelua, oppimisen muotoilua,⁴ jotta päästään laadukkaisiin tuloksiin. Verkkokurssilla vuorovaikutusta on kompensoitava erillisillä aktiviteeteilla motivaation ylläpitämiseksi.

Kuvauksissa tuleekin esille mm. jatkuvan palautteen ja arvion merkitys. Jotkut asiat kaipaavat henkilökohtaista opastamista ja yhdessä harjoittelua, toiset asiat tehdään tehokkaammin itseopiskeluna digitaalisilla välineillä. Oikea keinovalikoima lisää oppimisen kiinnostavuutta ja vaikuttavuutta sekä tuo ajankäyttöön ja kustannuksiin

tehokkuutta. Myös opiskelijoiden keskinäisen vertaistuen rakentaminen verkossa on vaativaa verrattuna siihen, että kasvokkain kohdattavassa opetuksessa oppijoiden välille muodostuu yleensä yhteyksiä ilman opettajan ohjaustakin. Opiskelijoille on tärkeää päästä jakamaan oppimiskokemuksiaan joko keskenään tai ohjaajien kanssa. Opettajien kuvauksissa tulee esille, että vuorovaikutuksessa myös kouluttajat voivat oppia ja näin täydennyskoulutus päivittyy ja muuntuu tarkoituksenmukaisesti erilaisiin tarpeisiin ja tilanteisiin. Optimaalisin tulos oppimisessa saavutetaan, jos täydentäviä opintoja tarjotaan monipuolisesti verkko-, lähi- ja monimuotototeutuksina.

Miltä SOTE-silta -täydennyskoulutuksen tulevaisuus näyttää?

SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa nopeasti kasvanut koulutettavien määrä kertoo olemassa olevasta koulutustarpeesta. Sairaanhoidtajaliitto⁷ muistutti jo kolme vuotta sitten, että yksi vakavimmista terveydenhuoltojärjestelmien haasteista maailmanlaajuisesti ja myös Suomessa on uhkaava työvoimapula koulutetuista, ammattitaitoisista sairaanhoitajista. Työ- ja elinkeinoministeriö on arvioinut, että sosiaali- ja terveydenhuollossa on vuoteen 2025 mennessä noin 20 000-60 000 työntekijän vaje.

Maahanmuuttajataustaisten sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tarjonnan lisäämiseksi suomalaisessa työvoimassa, heille tulee tarjota selkeitä reittejä oman ammatin täydennyskoulutuksiin.

Sosionomeille rakentuva ammattipolku on esimerkki siitä, miten myös uusia koulutusaloja ammattipolkuja tarvitaan ulkomaisen työvoiman saamiseksi työmarkkinoille. Yhteiskunnan moninaisuudessa, myös palveluissa ja niiden tuottamisessa tarvitaan eri kielten ja kulttuurien taitajia. Koulutettujen maahanmuuttajien ammatillinen mallivaikutus omista vähemmistöyhteisöissä on vahva. Se viestii erityisesti nuorille maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten uramahdollisuuksista sosiaali- ja terveysalalla.

Sote-alalla pätevyyteen johtavat ammattipolut ovat eriytyneet sen mukaan, minkä verran eri sote-alan tutkintoja edustavia ammatillaisia hakeutuu täydentämään omaa ammattiosaamistaan Valviran ammattipätevyyden edellytysten mukaisesti. Sairaanhoidajille on täydennyskoulutuksen suurimpana ammattiryhmänä räätälöity omia koulutuspolkuja. Integroidut opetusjärjestelyt olemassa olevaan tutkintokoulutukseen ovat puolestaan käytössä yksittäisiä sote-alan ammatillaisia vastaanottavissa tutkinnoissa. Integroituja opetuspolkuja on kuvattu mm. bioanalytiikassa, radiografiassa ja sädehoidossa, suun terveydenhuollossa sekä kuntoutusalan tutkinnoissa. Opetuksen onnistunut integrointi tutkinto-ohjelmaan vaatii järjestelmällistä, oppijakeskeistä ja kokonaisvaltaista oppimiskokemuksen rakentamista.

Suomessa on kiinnitetty kasvavassa määrin huomiota ammattikohtaisten koulutuspolkujen rakentamiseen koulutetuille maahanmuuttajille. Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamia SIMHE-palveluja (Supporting Immigrants in Higher Education in Finland)⁵ tarjotaan maahanmuuttajien osaamisen tunnistamiseksi ja heidän

ohjaamiseen tarkoituksenmukaisille koulutus- ja urapoluille. Esimerkiksi SIMHE-Metropolian palvelukonseptiin⁶ maahanmuuttajille ja turvapaikanhakijoille kuuluvat osaamisen tunnistamisen palvelut ja ohjauspalvelut. Kun ulkomailla koulutuksen hankkineiden ammattilaisten koulutustarpeet tunnistetaan, tämä auttaa myös kehittämään täydennyskoulutusta, sen saatavuutta ja saavutettavuutta.

Jatkossakin tarvitaan ammattikohtaisia täydennyskoulutuspolkuja työelämään. Eri ammattiryhmille tulisi kehittää kuitenkin myös yhteistä täydennyskoulutusta. Verkostomaisella yhteistyöllä voidaan maksimoida käytettävissä olevien resurssien tehokasta käyttöä. Kanadan terveydenhuollossa toteutetaankin kahta innovatiivista strategiaa.⁷ Yhtäältä on tehostettu kansainvälisesti koulutettujen terveydenhuollon ammattilaisten rekrytointia. Toisaalta ammattialojen välistä yhteistyötä ja kouluttautumista yhteistyöhön on lisätty. Kykyä toimia monialaisesti ja -ammattillisesti mitataan ammatillisena osaamisena siihen kehitetyillä mittareilla.

Maahanmuuttajataustaisilta ammatillisilta edellytetään niin ikään monialaisen yhteistyön edellyttämää kompetenssia, mitä tulisi kehittää ammattiin laillistavassa täydennyskoulutuksessa. Kanadassa täydennyskoulutusta onkin uudistettu siten, että osa täydennyskoulutuksesta on tutkintokohtaista, osa eri tutkintoammateille tarjottavia yhteisiä koulutusmoduuleja ja arvioiteja.⁸ Opintojen monialaistamisessa on onnistuttu huolimatta siitä, että ammatit ja niitä koskevat säädökset vaihtelevat. Suomessa esimerkiksi palvelujärjestelmien ja siihen liittyvän lainsäädännön tuntemusta vaaditaan kailta, samoin ammatillista kielitaitoa, joissa alan koulutusmoduuleja

voitaisiin kehittää toteutettavaksi monialaisena yhteisopetuksena. Koska maahanmuuttajataustaisten ammattilaisten täydennyskoulutuksen opiskelijamäärät ovat suhteellisen pieniä, keskitetyn koordinaation avulla voitaisiin alentaa yksikkökustannuksia. Tarjoamalla osan täydennyskoulutusopinnoista monialaisina opintoina voitaisiin jatkossa tehostaa juuri pienten ryhmien koulutusta ja tuottaa samalla työelämässä tarvittavaa monialaista osaamista.

Huoli täydennyskoulutuksen jatkuvuuden turvaamisesta häilyi tummana pilvenä opettajien täydennyskoulutuksen tulevaisuusvisioissa. Uusien täydennyskoulutuksen ratkaisujen kehittäminen taloudellisesti, toiminnallisesti ja sisällöllisesti toimivaksi on pitkä prosessi. Taloudellisesti turvattu jatkuvuus toisi pitkäjänteisyyttä paitsi maahanmuuttajataustaisen ammattilaisten täydennyskoulutuksen toteuttamiseen, myös sen kehittämiseen. SOTE-silta -täydennyskoulutuksessa yhtenä tulevaisuusvisiona opettajat toivat esiin, että kuhunkin sote-alan ammattiutkintoon luotaisiin jatkossa maahanmuuttajataustaisten täydennyskoulutukseen systemaattinen käytäntö. Edelleen toivottiin määriteltäväksi sote-alan täydennyskoulutuksesta vastaava toteutusverkosto Suomeen. Tavoitteena on tarjota yhdenvertainen täydentävien opintojen saatavuus ja saavutettavuus ulkomailla tutkinnon suorittaneille riippumatta heidän ammattialastaan tai asuinpaikastaan Suomessa.

Lähteet:

- 1 Rimpioja, P, Matinheikki-Kokko, K., Metsälä, E. & Sairanen, R. (toim.). 2020. *SOTE-silta -täydennyskoulutusta maahan muuttaneille sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille*. Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisuja. Mikrokirjat 35.
- 2 Hattie, John & Yates, Gregory C. 2014. *Visible Learning and the Science of how we Learn*. London: Routledge.
- 3 Sattler, P, Peters, J., Bourgeault, I. L., Esses, V., Neiterman, E., Dever, E., Gropper, R., Nielsen, C. & Kelland, J. 2015. *Multiple Case Study Evaluation of Postsecondary Bridging Programs for Internationally Educated Health Professionals*. The Higher Education Quality Council of Ontario: Toronto. Luettu 10.10.2020. http://www.heqco.ca/SiteCollectionDocuments/EHPs_ENG.pdf
- 4 Huhtanen A. 2020. *Verkko-oppimisen muotoilukirja – Käytännön työkaluja laadukkaan verkko-oppimisen muotoiluun*. FITech Network University. Luettu 10.10.2020. <https://fitech.io/app/uploads/2019/09/Verkko-oppimisen-muotoilukirja-v-1.4.1-web.pdf>
- 5 OPH, Korkeakoulujen SIMHE-palvelut. Luettu 8.10.2020. <https://www.oph.fi/fi/korkeakoulujen-simhe-palvelut>
- 6 SIMHE-Metropolia. Luettu 8.10.2020. <https://www.metropolia.fi/fi/tutkimus-kehitys-ja-innovaatiot/hankkeet/simhe>
- 7 Sairaanhoidajaliitto: *Sairaanhoidajat ovat sijoitus, eivät kuluera*. Verkko uutiset. fi, Ilkka Ahtokivi | 10.06.2017. Luettu 20.10.2020. <https://www.verkkouutiset.fi/sairaanhoidajaliitto-sairaanhoidajat-ovat-sijoitus-eivat-kuluera-66534/>
- 8 Grymonpre, R., Arain M. A., Bainbridge L. A. et al. 2017. *Interprofessional Education for Internationally Educated Health Professionals: Pathways to Licensure. Healthcare quarterly* (Toronto, Ont.) 20 (3): 52–58. Luettu 10.10.2020. <https://www.researchgate.net/publication/321036973>

Kirjoittajaluettelo

[Erkko Päivi](#), lehtori, Turun ammattikorkeakoulu
[Ezeonodo Aino](#), lehtori, Metropolia Ammattikorkeakoulu
[Helminen Jari](#), yliopettaja, Diakonia-ammattikorkeakoulu
[Hyркäs Stina](#), verkkopedagoginen suunnittelija,
Lapin ammattikorkeakoulu
[Kattainen Eija](#), projektipäällikkö, Diakonia-ammattikorkeakoulu
[Kaukiainen Sirpa](#), lehtori, projektipäällikkö,
Lapin ammattikorkeakoulu
[Lehtinen Päivi](#), lehtori, Metropolia Ammattikorkeakoulu
[Lumme Riitta](#), yliopettaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu
[Matinheikki-Kokko Kajja](#), yliopettaja,
Metropolia Ammattikorkeakoulu
[Metsälä Eija](#), yliopettaja, Metropolia Ammattikorkeakoulu
[Partanen-Rytilahti Minna](#), lehtori, Diakonia ammattikorkeakoulu
[Pakarinen Saila](#), lehtori, Metropolia Ammattikorkeakoulu
[Rajala Sirpa](#), lehtori, Turun ammattikorkeakoulu
[Rimpioja Päivi](#), lehtori, projektipäällikkö,
Metropolia Ammattikorkeakoulu
[Sairanen Raija](#), yliopettaja emerita, projektipäällikkö,
Turun ammattikorkeakoulu
[Takaeilola Mervi](#), lehtori, Turun ammattikorkeakoulu
[Tohmola Anniina](#), lehtori, Lapin ammattikorkeakoulu
[Törnroos Sanna](#), lehtori, Metropolia Ammattikorkeakoulu

Metropolia Ammattikorkeakoulun julkaisemat mikrokirjat ovat mikroartikkeleista koottuja kokonaisuuksia. Lyhyissä mikroartikkeleissa kirjoittajat kiteyttävät ajatuksensa meneillään olevasta kehitystyöstä tai aloittavat keskustelun uudesta aiheesta.

METROPOLIA AMMATTIKORKEAKOULU